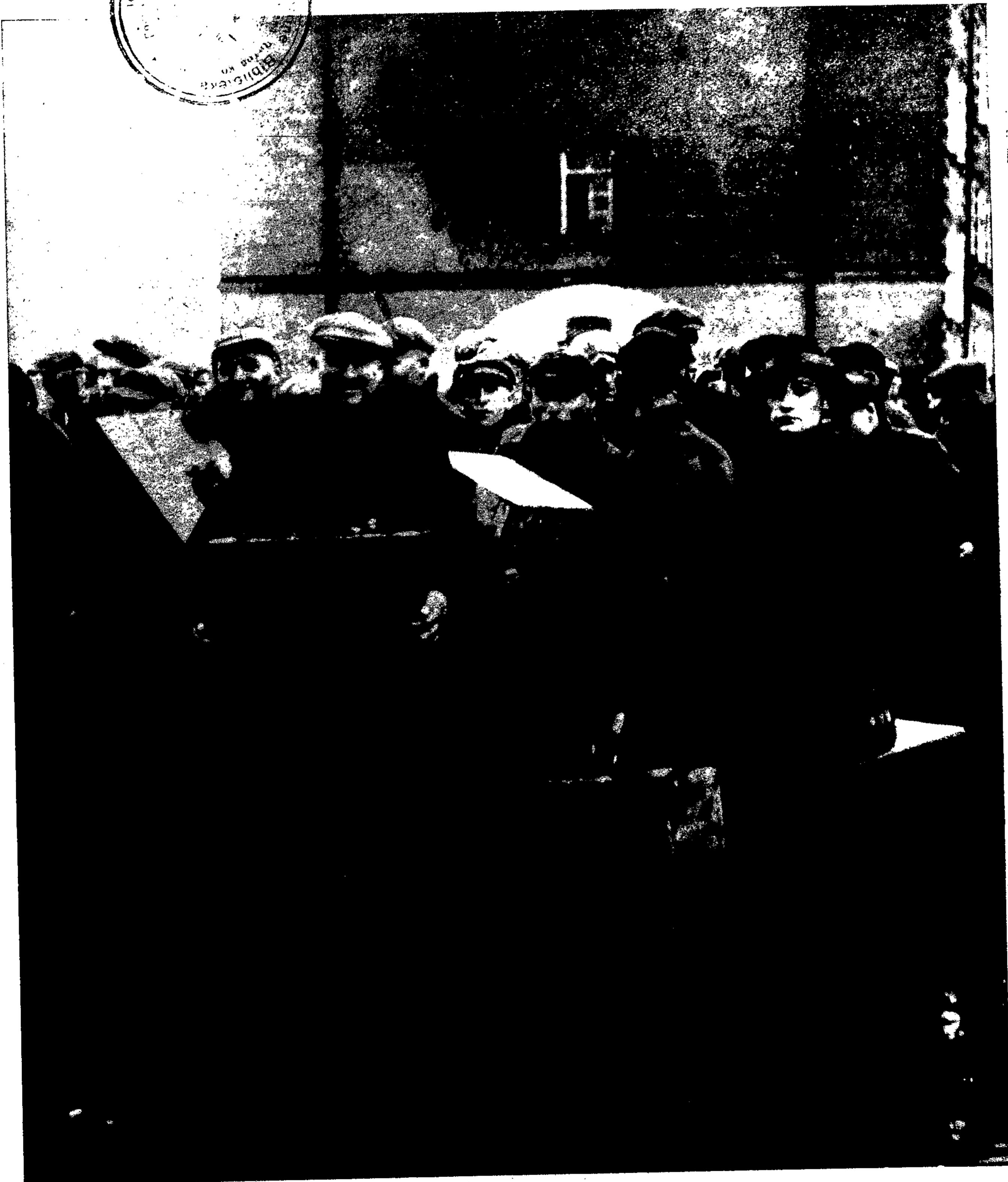

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 45

Ir mes atvykome savo pareigą atlikti.

Palinausko foto.

Politikos apžvalga.

Amerika ir Prancūzija svarsto pasaulio politinę ir ekonominę būklę.

Europos spauda labai rimtai vertina prancūzų ministerio pirmininko kelionę į Ameriką. Abu valstybės vyrai svarsto susidariusią visur pasaulyje ir ypač Europoje sunkią ekonominę ir finansinę būklę, kuri glaudžiai susijusi su ligšiol neišsprętais politiniais klausimais. Čia, visų pirma, keliamas reparacijų ir karo skolų klausimas. Kaip žinoma, finansinė krizė prasidėjo Vokietijoje sąryšy su sunkumais reparacijos klausimu. Vokiečiai, kad ir geriausiai norėdami, negalėjo vykdyti savo pažadą tvarkingai mokėti reparacijas. Tada įsikišo Amerikos prezidentas Hooveris, kuris pasiūlė visoms valstybėms, turinčioms gauti ar mokėti karo skolas, skolų mokėjimą ir jų reikalavimą atidėti vieneriems metams. Tačiau jau praėjo pusė metų nuo to laiko, o Europos finansinė būklė dar pablogėjo. Tuo būdu kyla klausimas, kas daryti moratoriumui pasibaigus, nes jei ligi to laiko reparacijų ir karo skolų klausimas nebus tinkamu būdu išspręstas, tai ne tik Europai, bet ir visam pasauliui gresia katastrofa. Tuo būdu Prancūzija ir Amerika, kaip vyriausios pasaulio skolintojos, turi apsvarstyti šį dalyką ir rasti būdą, kaip šį opų klausimą sureguliuoti.

Politikos atžvilgiu svarbiausias dalykas yra rytų Europos politinės padėties stabilizacija, dėl kurios Amerika ypatingai susirūpinusi. Todėl Amerika nori paveikti Lenkijos sąjungininkę — Prancūziją, kad ši darytų spaudimą į Lenkiją šiuo atžvilgiu. Mat, Amerikos valstybės vyrai ne be reikalo laiko lenkus svarbiausiais kaltininkais dėl susidariusios rytų Europoje nenormalios politinės būklės. Tai padėčiai stabilizuoti, anot Amerikos spaudos, reikia žūt-būt peržiūrėti lenkų dabartinių rytų sienų klausimą. Tam reikia peržiūrėti Versalės sutartį. Tad ir kyla klausimas, ar Prancūzija su tuo sutiks. Iš kitos pusės sunki viso pasaulio ekonominė būklė verčia ieškoti priemonių, visų pirma, opius politinius klausimus išspręsti.

Lenkija paskelbė žinias apie savo apsiginklavimą.

Tautų Sąjungos sekretoriatas paskelbė lenkų vyriausybės atsiųstas žinias apie Lenkijos apsiginklavimą.

Lenkų vyriausybės pranešimu, dabar Lenkijoje esą iš viso 340.000 kareivių ir karininkų, ir be to, į vadinamas kariškas organizacijas įeina 1.020.000 karių. Lenkų oro laivynas turi 700 lėktuvų.

Neramumai Kipro saloj.

Kipro saloj kilo rimtų neramumų. Gyventojus sukurstė vietinis vyskupas, kuris išleido atsišaukimą, ragindamas gyventojus reikalauti pripažinti jų teisę prisijungti prie Graikijos. Visoje saloje įvyko didelių riaušių. Nichosijoje buvo sudeginti valdžios rūmai. Rytų telegrafo bendrovė visur turėjo uždaryti savo įstaigas, išskyrus Larnaką, kur vietinė telegrafo įstaiga veikia tik todėl, kad kariuomenė ją saugo. Policija apšaudė minią ir sunkiai sužeidė 11 žmonių. Tačiau greit viskas tarytum aprimo, bet bijoma, kad neramumai dar labiau neišsiplėstų. Vietinei valdžiai paprašius, anglų admiralitetas įsakė dviem dideliems kreiseriams ir keliems moderniškiems naikintojams vykti iš Maltos į Kiprą. Be to, lėktuvais iš Aleksandrijos į Kiprą atskrido 50 anglų pėstininkų. Anglų vyriausybė labai susirūpinusi dėl neramumų Kipre.

Sovietų Rusija atsisako pranešti žinias apie savo apsiginklavimą.

Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaras Litvinovas mušė Tautų Sąjungai telegramą, kurioje pasiaiškina, kodėl Sovietų Rusija atsisako suteikti žinių apie savo apsiginklavimą. Telegramoje pažymima, kad Sovietų Rusija principu sutinka bendradarbiauti ateinančios nusiginklavimo konferencijos pasisekimui laiduoti, bet pabrėžia, kad tas pasisekimas žymiai pareina nuo to, kiek bus palaikytas lygumo principas. Todėl Sovietų Rusija negali sutikti su tuo, kad įstaigos, įsteigtos Rusijai nedalyvaujant, politiškai parengtų kelią konferencijai.

Rinkimuose į anglų parlamentą (seimą) laimėjo dešinėsios partijos.

Šiomis dienomis per rinkimus į seimą anglų konservatoriai (dešinieji) pravedė 412 atstovų, liberalai (demokratų) 70 atstovų. Darbo partija, kuri lig šiol turėjo anglų parlamente absoliutinę daugumą ir sudaro vyriausybę, per dabartinius rinkimus smarkiai pralaimėjo, pravedusi tik 50 atstovų. Tuo būdu nauja anglų vyriausybė bus sudaryta iš konservatorių, su kuriais

Ukrainos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimas.

1918 m. lapkričio 1 d. Ukraina pasiskelbė nepriklausoma valstybe ir ukrainiečiai paėmė krašto valdžią į savo rankas. Lenkai, amžinai tykantieji svetimus kraštus grobti, pradėjo pulti ukrainiečius, norėdami juos pavergti. Visą žiemą ukrainiečiai sėkmingai gynėsi nuo lenkų, nežiūrindami į tai, kad lenkai buvo geriau ginkluoti ir galingesni. Gal būtų ukrainiečiai ir laimėję, jeigu ne lenkų klastos ir šmeižtai.

Nelygioj kovoje visų apleista ir užmiršta ukrainiečių kariuomenė, nebegalėdama atlaikyti galingų smurtininko jėgų, pritrūkusi ginklų ir municijos, pasitraukė į svetimą teritoriją ir ten nusiginklavo. Lenkai, smurtu pavergę ukrainiečius, pradėjo persekioti jų tautinį ir kultūrinį darbą, norėdami juos sulenkinti. Negana gyvųjų persekiojimo, lenkai neduoda ramybės ir ukrainiečių mirusiems. Daug kartų įvairiose vietose lenkai išdraskė žuvusių dėl Ukrainos laisvės karių kapus. Paskutinis toks įvykis buvo š. m. spalio mėn. Kur negalėjo išdraskyti, ten išsprogdino, pav., paminklus.

Š. m. spalio 31 d. vakare šaulių sąjungos salėje, Kaune, buvo Ukrainos nepriklausomybės paskelbimo 13 metų sukakties minėjimas. Kalbėjo mūsų prof. M. Biržiška ir specialiai tą dieną atvykęs iš užsienio į Kauną aktingas ukrainiečių laisvės kovotojas dr. Čučmanas (jis yra dalyvavęs ir kovose su lenkais dėl Ukrainos). Be to, buvo padainuota ir padeklamuota lietuviškai ir ukrainietiška ir pagrota. Minėjimas pradėtas Lietuvos ir Ukrainos himnais. Viskas buvo transliuojama per radio.

Lapkričio 1 d. Kaune, Vytauto bažnyčioje ir pravoslavų bažnyčioje Vytauto prospekte, buvo pamaldos už žuvusius dėl Ukrainos laisvės. Vėliavų nuleidimo metu buvo sukakties minėjimas prie Karo muziejaus. Čia vėl kalbėjo iš mūsiškių tarpo ir ukrainietiška dr. Čučmanas. Lietuvių — ukrainiečių draugija uždėjo vainiką ant paminklo žuvusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės. Sugriežti Lietuvos ir Ukrainos himnai ir malda už abiejų tautų žuvusius karžygius. Karo muziejaus bokšte plevėsavo ir Ukrainos tautos mėlynai geltona vėliava.

B t k s.

bendradarbiauja išstojęs iš darbo partijos ligšiolinis jos vadas Makdonaldas. Europos spaudoje dėlto labai optimistiškai (palaikant) žiūrima į Anglijos ekonominę bei finansinę būklę, kuri prie dešinėsios vyriausybės turėsianti pasitaisyti, nes ši imsis griežtų priemonių anglų gerovei pakelti. Be to, konservatoriai yra žinomi kaip apsaugos muitų (protekcijizmo) šalininkai. Jie nori kiek galima daugiau aprėžti prekių importą (ivežimą) į Angliją, kas, žinoma, teigiamai turės atsiliepti į anglų prekybos balansą, kuris paskiausiai laiku smarkiai pablogėjo anglų eksporto (išvežimo) nenaudai. Naujoji anglų vyriausybė taip pat varys taupymo politiką.

Naujas karo įstatymas Pietų Slavijoje.

Belgradas X.29 Elta. Pietų slavų vyriausybės žiniose paskelbtas naujas karo įstatymas, kuriuo pakeičiamos ligšiolinės karo tarnybos taisyklės. Nauju įstatymu asmenys, baigę aukštąją mokyklą, gimnaziją ar kokią specialią mokyklą, turės tarnauti 9 mėnesius. Per šitą laiką jie turės išlaikyti atsargos karininko egzaminus. Taip pat 9 mėnesius turės tarnauti gimnazijos auklėtiniai. Jie turės išlaikyti atsargos karininko egzaminus. Seminaristai ir kunigai tarnaus 6 mėnesius karo sanitarijos skyriuose. Vedusieji, išlaikantieji šeimyną, vyrai tarnaus taip pat 9 mėnesius. Visiems kitiems privalomas karo tarnybos laikas sutrumpinamas nuo 18 iki 14 mėnesių.

Leidžia Vyr. Štabo Sn. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIII metai

Kaunas, 1931 m. lapkričio 5 d.

Nr. 45 (649)

Pirmieji žingsniai.

Jums, jaunieji kareiviai, skiriamos šios mintys. Manau, kiekvienam jūsų aišku, kad atvykote čion ne kokiam pasilinksminimui, ne kokiai tuščiai pramogai. Jūs čia tapote surinkti rimčiausiai, atsakingiausiai ir svarbiausiai pareigai atlikti. Šį trumputį savo amžiaus laikotarpį, kaip nuoširdžią meilės auką, jūs sudėsite ant skaisčiai degančio mūsų Tėvynės laisvės aukuro.

Šis laikotarpis ir jums patiems daug naudos duos. Čia labai daug dalykų jums paaiškės. Gausite naudingų mokslo žinių ne tik karo reikalui, bet ir taikos meto. Sužinosite, kaip tikram Tautos sūnui reikia gimtąjį kraštą mylėti ir reikiant jo gerovei ir laisvei savo gyvybę paaukoti. Taigi, jūs čia laukia įtemptas, nelengvas, bet garbingas ir kilnus darbas. Žengdami pirmuosius žingsnius į tą darbo lauką, atsiminkite, jaunieji draugai, kad tai vienintelis kartas, vienintelė proga jūsų gyvenime tinkamai pasiruošti tam tikslui — idealui, kurio mūs visa tauta siekia: atsiimti klasta išplėstą sostinę ir amžinai laisvais pasilikti. Todėl, kada antrą kartą būsime pašaukti į šias garbingas eiles — žiūrėkime, kad mums nei žinių, nei noro bei pasiryžimo tiems žygiams atlikti nestokotų.

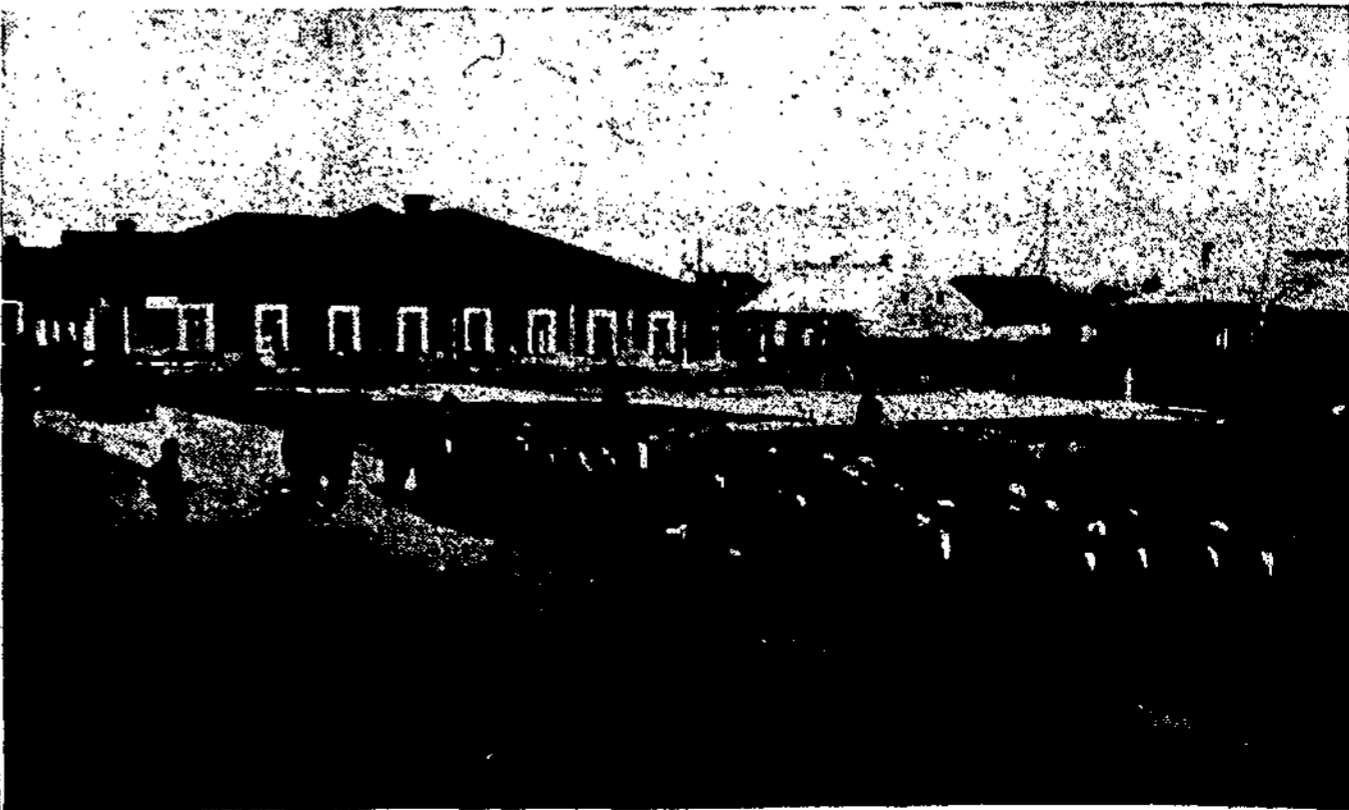
Iš pradžių gal ne vienam iš jūs kils tėviškės, civilio gyvenimo ilgesys, gal pasirodys keistoka kariuomenės tvarka, drausmė ir visas sutvarkymas. Bet,

kada arčiau pažinsite kario gyvenimą — įsitikinsite, kad jis daug įdomesnis už civilį. Kad greičiau į kariškąjį gyvenimą išitrauktumėt ir prie jo priprastumėt, štai jums keletas patarimų:

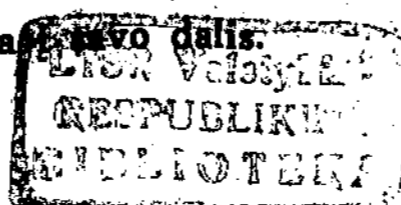
1. Niekuomet nebūk nuliūdęs, venk vienumos. Būk nuoširdus savo draugams, mylėk savo viršininkus ir pasitikėk jais.

Liūdi tik silpnavaliai, bailiai ir į juos panašūs. Atsiskyrėliai gyvena dykumose, vienuolynuose, o karių tarpe tokiems vietos nėra. Be pasitikėjimo savo viršininkais ir meilės jiems, kariuomenė būtų panaši į klaidžiojantį laivą be vairo po audringą jūrą.

2. Būk drąsus ir atviras su savo viršininkais. Nesuprasdamas ko, drąsiai eik pas savo tiesioginį betarpišką viršininką ir prašyk paaiškinti. Išgirdęs įtartinas kalbas ar pasitarimus, tuo labiau jeigu ir pats esi kviečiamas prie to pasitarimo prisidėti, tučtuojaus pranešk apie tai savo viršininkams. Visada atmink, kad „sienos turi ausis“, todėl niekad ir niekur nekalbėk apie kariuomenės paslaptis. Rašydamas namiškiams, draugams ar pažįstamiems laiškus, venk pasakymų, žeminančių kariuomenę, jos tvarką ir nupasakojančių tavo viršininkų „piktumą“. Vėliau, supratęs kariuomenės gyvenimą, jos tvarką bei drausmę, pats sau prikaišiosi dėl tokių nerimtų, jokio pamato neturinčių žodžių. Taigi, n e b ū k p l e p u s.

Naujokai vyksta į savo dalis.

Išvažiuojant.

Ūkininko Bartkaus kieme 'stovėjo' vežimas, pakinkytas pora bėrių. Vežime prirengtos sėdynės ir įdėti du čemodanėliai, rodo, kad namų šeimnininkas rengiasi kažkur važiuoti.

Iš tikrųjų, Bartkaus sūnus Stasys ir dar du to kaimo vyrai, — Mikas Žiūraitis ir Antanas Vilkas, — važiuos į apskrities miestą, į naujokų stojimo punktą.

Kiame prie prieangio stovėjo būrelis žmonių. Jie buvo suėję išleisti išvažiuojančių naujokų. Būrelį buvo keliolika vyrų ir gal antra tiek moterų. Kiek toliau stovėjo pulkelis mergaičių, kurios tarp savęs patylomis kažką kalbėjos.

Iš Bartkaus trobos išėjo trys jauni raudonskruosčiai linksmi vyrukai; visi plačiapečiai, tvirti, tarytum ažuolai. Vienas, paskui einantis, nešė rankoje čemodanėlį — tai šeimnininko sūnus Stasys. Paskui jį sekė ašarotom akim senyva moteris, Stasio motina, kuri, matomai, gailėjo išvažiuojančio sūnaus.

Stasys, priėjęs prie vežimo, įdėjo savo čemodanėlį ir greit prišoko prie savo draugų, kurie atsisveikino su susirinkusiais juos išleisti. Susirinkusiųjų būrelį stovėjo neseniai atėjęs visų gerbiamas sodžiaus mokytojas. Jis, stipriai paspaudęs išvažiuojančių naujokų rankas, tarė:

— Matot, vyrai, šiandien atėjo laikas, kada tėvynė jus šaukia jai tarnauti, nes vykstat užimti garbingiausią jos sargyboj vietą. Atminkit, vyrai, kad

3. Būk atidus.

Klasėje pamokų metu nesislapstyk už kitų nugaros, bet atidžiai sek dėstomąjį dalyką. Egzaminų metu aiškiausiai pasirodys tavo atidumo vaisiai. Rajone, darbo metu, nežiopsok į lekiojančias „varnas“, užmiršk namie paliktą „širdies mergelę“, bet klausyk ir taisyklingai vykdyk komandas ir įsakymus.

4. Saugok ir tvarkingai užlaikyk tau duotą aprangą, drabužius ir kitokį valstybinį turtą. Vaduodamasis įprastu pas mus posakiu: „Tai valdiška — gali nesaugoti, valdžia nuo to nenubiednės“, darai dvigubą skriaudą: valdžiai ir savo tėvams. Valdžia turi daug rūpesčių, tuos daiktus išgydama, juos taisydama, o tavo tėvai, įvairių mokesčių pavidalu, padeda valdžiai tuos daiktus pirkti. Juo daugiau valdiško turto bus be naudos sunaikinta, tuo didesnius mokesčius turės mokėti tavo tėvai ir daugiau ap sunkinsi vyriausybę.

5. Mylėk, tinkamai užlaikyk ir saugok ginklą.

Ginklas kariui duodamas ne pasipuošti ar pasigrožėti juomi, bet tam, kad prie jo priprastų, išmoktų tinkamai veikti ir reikiant Tautos laisvę ir garbę, o taip pat savo gyvybę apgintų. Niekuomet neužmiršiu tartų mums vado žodžių, išdavus šautuvus:

„Vyrai, štai jums mylimoji; nuo jūs pačių darbštumo pareis jos meilė ir ištikimumas jums. Jei ištikimai ją saugosite ir prižiūrėsite — kautynių metu kringiausiu momentu, ji išgelbės ir kelią į laimėjimą jums praskins. Todėl, būk nevalgęs, nedamiegojęs, nepailsėjęs — bet neužmiršk apžiūrėti ir išvalyti šautuvą. Ginklas kariui — antroji gyvybė“. Ar teisingi šie žodžiai — spręskite patys, jaunieji kareiviai.

J-as J.

jūs, būdami kariuomenėj, būsite kartu savo namiškių savo draugų, kaimynų ir, bendrai, visos šalies sargyboj. Tikrai ramų, laisvą ir nepriklausomą gyvenimą laiduoja mums tik mūsų garbingoji kariuomenė. Prisiminkim tik neseniai įvykusius mūsų gyvenime faktus. Jei nebūtų buvę mūsų kariuomenės kas žino, kieno valdžioj mes dabar būtume. Gal mus valdytų Berlyno žandaras, ar Maskvos komisaras, o gal dar žiauresnis Varšuvos lenkas, ir mes turėtumėm eiti jiems tarnauti.

Buvo laikai, kada mūsų brolius imdavo rusų kariuomenėn ir ten juos nubrukdamo į tolimiausius Kaukazo ir Sibiro kraštus. Dabar, Dievui dėkui, pas mus laikai atsimainė: mūsų vyrai kariuomenėn eina jau nebe caro užgaidų pildyti, bet savo tėvynės laisvę saugoti. Kiekvienas tėvas ir motina privalo ne verkėti, bet didžiutis tuo, kad jų sūnus eina kariuomenėn, kur ne tik savo šalies sargyboj budės, — bet kartu mokysis ginklą vartoti, kad reikiant Tėvynės laisvę galėtų nuo priešų apginti.

— Dabar, aš linkiu jums, vyrai, geriausio pasisekimo garbingoj jūsų tarnyboj! — baigė kalbėjęs mokytojas.

— Tik žiūrėkit, vyrai, kai eisit Vilniaus vaduoti, nepamirškite mūs, atsarginių, pakviesti! — sušuko atsisveikindamas atsarginis Kopūstas, buvęs savanoris.

Pasikeitimas pareigomis.

— Pakviesime! Būtinai pakviesime! — džiaugėsi naujokai, spausdami jam ranką.

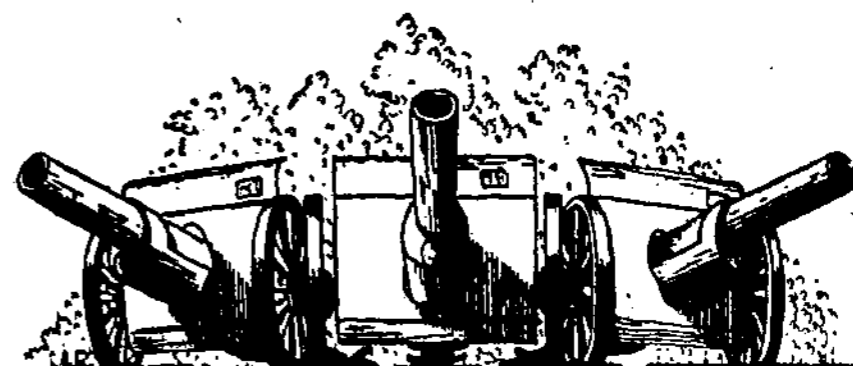
Atsisveikinę su visais susirinkusiais, naujokai susėdo vežiman, kur senis Bartkus jau sėdėjo ir rankose laikė įtemptas vadžias, nes bėriai seniai nerimavo verždamiesi bėgti.

Bartkienė nusišluostė akyse pasirodžiusias ašaras, išgirdusi mokytojo kalbą, kiek pralinksmėjo. Nes tik dabar suprato, kokiems tikslams šaukia jos sūnų kariuomenėn.

Susėdę vežiman naujokai nusiėmė kepures ir vis dar šaukė: sudiev! Šokus arkliams bėgti, išvažiuo į platųjį vieškelį. Ratų bildesy girdėjos mūsų važiuojančių naujokų daina:

...Ženkim pirmyn, trimitai šaukia!
Pavergtas Vilnius mūs laukia...

M-k.

1 p. p. 100 klm. žygis (š. m. rugsėjo 28 — 29 d.): pietų išdavimas ir poilsis.

J. Giria.

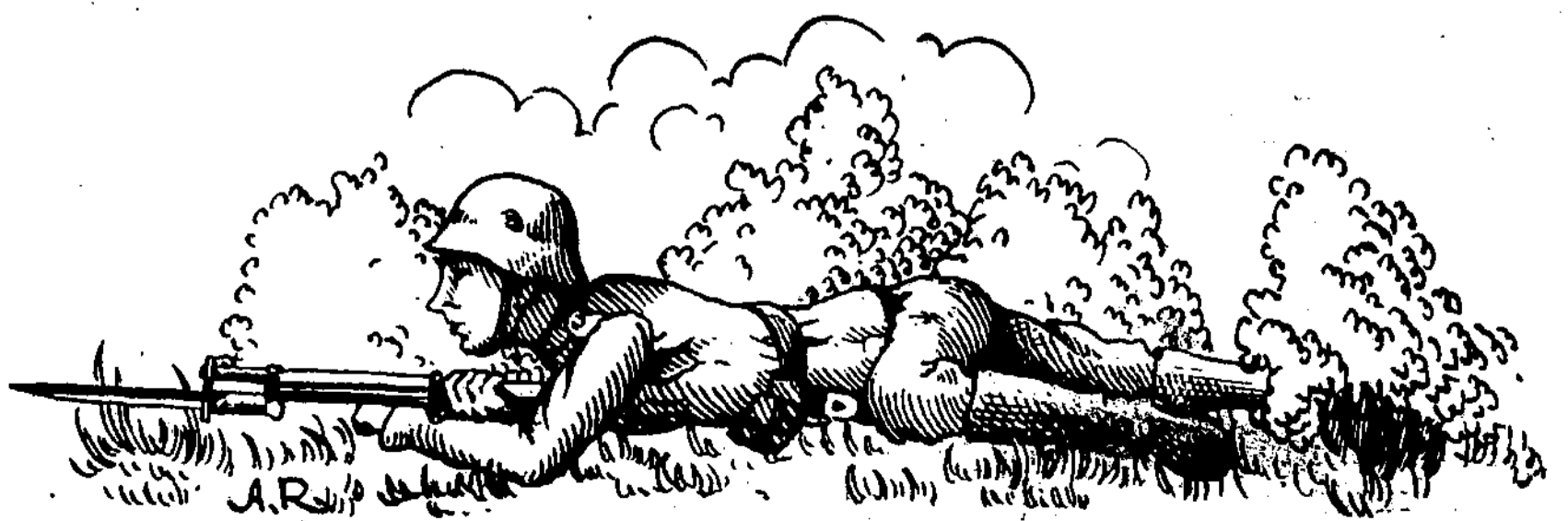
Laiškai iš kariuomenės.

(Eilinio Puodžiaus laiškas į namus).

Sveikas, tėte! Sveika, mama!
Kas girdėt po mūsų namų?
Kaip ten šimet vasarojū,
ar laimingai sudorojot?
Kaip burokai, kaip kopūstai,
ar linai lauke nepūsta?
Kaip bekonų ūkis stovi,
ar jau suėmėt daržoves?
Sveiki broliai ir sesutės!
Ar sesutėms sekas siūti?
Kaip ten laikosi jaunimas,
dabar linksmas gal klojimuos,
kai sueina kulti talkos,
traukti pėdus iš po balkių,
o paskui dainas užtraukia —
skamba kaimai ir palaukės.
Valandėlė savo laiko
sumaniau pabrėžti laišką,
kaip pas mus čia vyrai laikos,
kaip bendrai gyvuoja vaiskas.
Aš iš anksto galiu spręsti,
kad pas mus linksmesnės dienos:
čia svarbu tiktai priprasti,
čia vis pulke, vis ne vienas..
„Liuoslaikiu“ čia apsidairius
šposai krečiami įvairūs —
ar prie šluotų, ar prie bako
ar berūkant prie tabako.
Čia, bendrai, gyvumas didis
kožną mūsų žingsnį lydi
tiktai tas čia negyvuoja,
kas pakelt nemoka kojos.
O kiekvieną vyrą vikrų
visi gerbia čia iš tikro.
Andai, prieš savaičių porą
buvo žygis mūsų pulko —
nuo ginklų mirgėjo oras,
nuo pėdų keliai uždulko.
Visas pulkas, kaip į karą
į Anykščius eit pakilo —
iš tikrųjų buvo gera,
biškį pažastys pašilo...

Ir visi, mat, pėsti ėjo
netiktai, kad mes eiliniai —
visi mūsų vyresnieji,
visi lygiai koją mynė.
Ėjo pėsti vadai kuopų
o taipogi ir majorai,
tas pačias ragavom kruopas
per pietus atviram ore.
Kur tik ėjom, kur sustojom,
vis dainas linksmi giedojom,
kaip bus, Vilnių kai vadausim,
kai lenkams į sprandą duosim.
Didžiais būriais kaimų žmonės
pažiūrėt prie kelio rinkos —
„kam ši kariška kelionė,
kam ši kelią išsirinko?“
Seni jauni vis žiūrėjo
moterėlės ir mergaitės —
davė grūšių, kas turėjo,
klausė, ar ilgai reiks eiti..
Kiti klausė patylomis,
gal jau einame į karą.
Matote, piliečiai domis,
ką ramiai sau žemę aria.
Mes rimtai atsakinėjom,
kad manevrų žygis šitas,
kad dar laikas neatėjo
priešams kaulus pamaišyti.
O su pypkėmis seniokai
tik gudriai sau galvas kraipė:
„— Ką čia juokiatės, berniokai,

Jūs į Vilnių ginklus kreipiat...“
Atgalios kada žygiavom —
kiek kitu keliu pasukę
naujų išpūdžių vėl gavom —
nauji žmonės, nauji ūkiai —
Vėl nauji gandai pasklydo,
kad jau Vilnių sumišimas,
kad lenkai kažką išvydę
viską dedasi vežimuos..
Mes tuo tarpu koją mynėm
po orkestro smarkiu maršu —
pasiryžę dėl tėvynės
Ukmergėn atgal atkaršom.
Taigi, matote, tėveliai,
kaip įdomu kartais būna,
kada visas pulkas kelias,
linksmas daros po perkūnais!
Mes per dviejų dienų tarpą
kilometrų daugiau šimto
atžygiavom; o tuo tarpu
buvo valanda dešimta.
Pasilsėjom tuoj atgulę
ir kaip, rodos, niekur nieko.
Prašom palinkėt tetulei
ir aš sveikas pasilieku.
Prašom tenai, vienu žodžiu,
palinkėti visam sodžiui.
Jau mane tarnyba šaukia,
turiu baigt šiuos kelius žodžius.
Dabar jau iš Jūsų laukiu
Eilinis Antanas Puodžius.

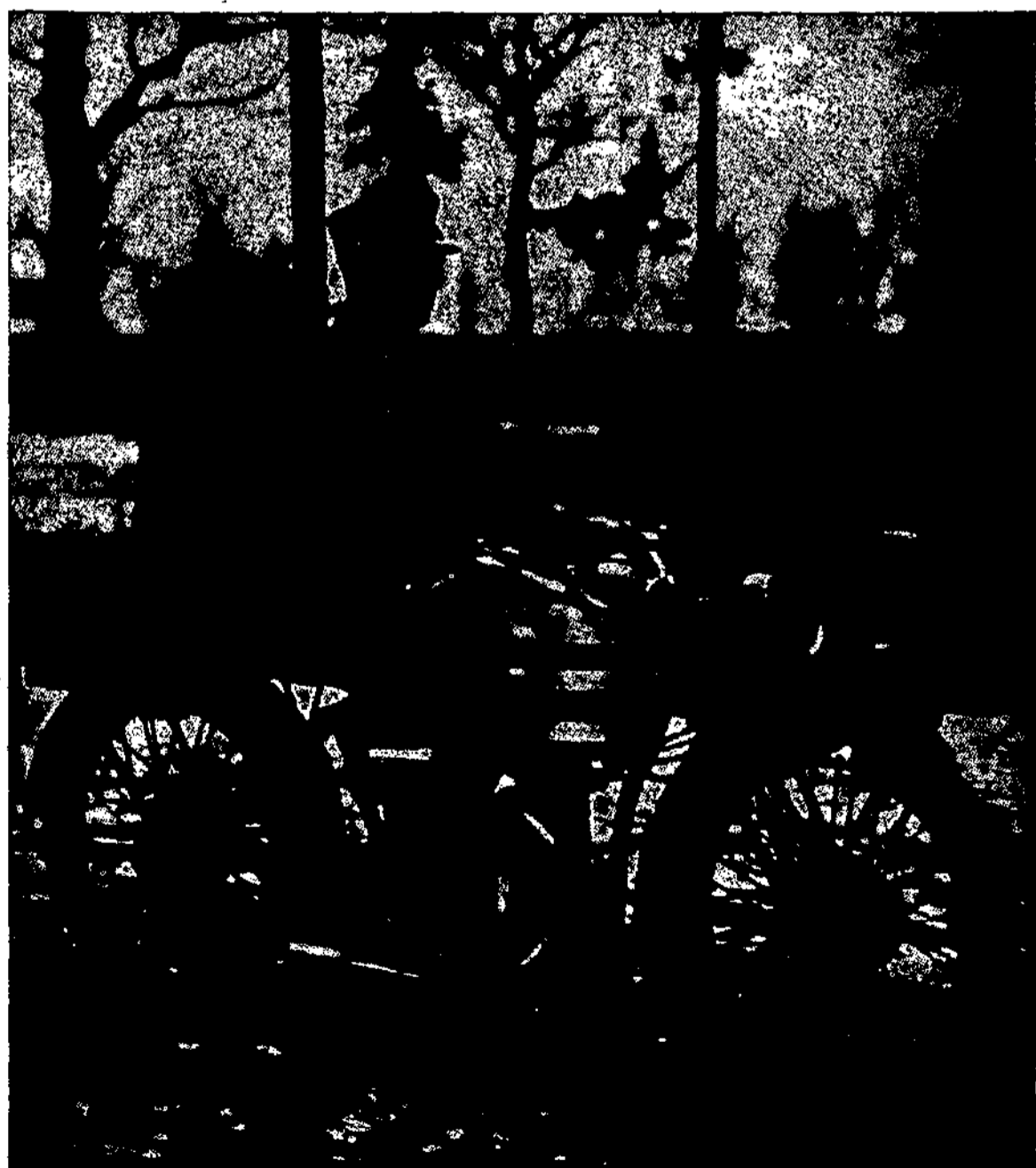

Pašto karvelis kaip ryšio priemonė.

Šiais laikais netasime nė vienos moderninės kariuomenės, kuri nepritaikytų ir nesinaudotų ryšio reikalams visų galimų priemonių. Buvę technikos stebuklais, kaip tai: radio, telegrafas, telefonas, įvairūs optiniai ir akustiniai signalizacijos įtaisai — aparatai, šiandienybės igudusio kario rankose jau tapo paklusniausia ryšio priemone. Bet mūsų laikų karo sąlygos tiek, jei galima pasakyti, pasunkėjo, kad dažnai atsitinka, jog visos technikos ryšio priemonės nepadeda, nustoja veikusios, arba žmogus nebeįstengia jomis naudotis.

Ir štai, sunkiausiu momentu, kai karį apvilia technikos priemonės, patikimai jam padeda gyvieji padarai. Turiu galvoje ryšio šunes ir pašto karvelius. Pirmiesiems šiandien jau statomi nauji reikalavimai. Nebepasitenkinama tuo, kad karo lauko šuo tėtų kabelį, kad neštų į nurodytą punktą pranešimą, ar į priešakines pozicijas šovinius, — šiandien šuo jau mokomas draskyti prieš karius. Gal ateityje ir teks panašių žinių išgirsti: paleista šunų eskadrilė sunaikino prieš neprieinamų pozicijų kulkosvaidžių lizdų tarnybą ir praskynė kelią mūsų pėstininkams ar gal ir tankams.

Antrieji — pašto karveliai. Šis paukštis iš lėto, bet tikriausiai pradeda atgauti savo senovinę reikšmę ir garbę. Nors kol kas jų uždaviniai nesunkūs. Nebevertina daugiau jo gražaus burkavimo ir dailių varšų. Šiandieną iš jo reikalaujama, kad jis greit ir tiksliai sugrįžtų namo ir nesibaidytų pririštų prie kojytės vamzdelių.

Motociklistas su pašto karveliais.

Baičiūno foto.

Apie pašto karvelius mes jau esame daug girdėję ir skaitę, bet praktikoje kol kas su šia ryšio priemone pas mus nedaugeliui teko susidurti. Kas netingai retkarčiais žvilgtelėti į laikraščių skiltis, tas daž-

nai užtikis žinučių apie šių paukščių žygius. 1926 m. Paryžiuje mirė pašto karvelis „184 N. 14 A.“, kuris buvo, už triskart pristatytas iš apsupto forto Vo (Verden) svarbias žinias (jų dėka buvo išgelbėtas fortas ir daugelio žmonių gyvybė), apdovanotas aukšč. kar. garbės ordinu. Šiandien jo iškamša rodoma Paryžiaus K. M. lankytojams. Vokiečiai kare žuvusiems pašto karveliams pastatė paminklą. 1928 metais prancūzų laivyno manevruose Atlanto vandenyne dingo vienas pašto karvelis, kuris atsidūrė net Amerikos krante, iš kur buvo pergabentas atgal. 1930 m. vasarą vieno pietų Prancūzijos pašto karvelių mėgėjo p. M. karvelis nesugrįžo iš tolimo praradimo. Šiomis dienomis skaičiau laikraštyje, kad su p. M. ženklais pašto karvelis sugautas Kinijoje, F miestely, 11.500 klm. atstumo. Karvelį triumfališkai, kaipo rekordsmeną, gražino jo savininkui. Ir dar daugybė žinomų ir nežinomų panašių nuotykių rodo labai įdomias ir vertingas pašto karvelių savybes, kurios, žinoma, skatina žmogų susiinteresuoti jais ir sunaudoti saviems reikalams.

Žinoma, kad pašto karvelis neapviltų ir kad virstų mums paklusniu ir tikra priemone, reikalinga šiek tiek padėti trūso. Tūkstančiai šitų paukščių, žmogaus rankos kasdien diriguojami, labai tiksliai įvairiom kryptim, nepaisydami nei valstybių sienos, nei gamtos kliūčių, raižo padanges, tobulindami savo grįžimo namuosna instinktą.

Pašto karvelis, instinkto vedamas, skrenda tik vieną galan, t. y., namuosna. Galima priversti ir į abu galus skristi, bet tik trumpuose atstumuose, netoliau, kaip 20 — 30 klm. Šis būdas reikalauja daug daugiau darbo ir priežiūros. Vokiečiai turi keletą tokių stočių.

Iš teigiamų pašto karvelio ryšio pusių paminėsiu: a) galimumas panaudoti visur ir visuomet, skrenda per sunkiai žmogaus nugalimas arba net visai nenugalimas kliūtis, per prieš apkasus, per ugnies sferą. Iš pragariškų kautynių sąlygų dažniausiai sveikas išsprunka ir dar skubiau grįžta karvelynan; b) galimumas susirišti su apsuptom kariuomenės dalim, susižinojimas su prieš užpakalyje esančiais mūsų žvalgiais, tolima žvalgyba, prijauciančiais vietiniais gyventojais ir t. t.; c) naudojimo paprastumas; d) siunčiamų žinių slaptumas ir autentiškumas; e) mažas nuostolis nuo prieš ugnies. Neigiamos pusės: a) ryšio vienpusiškumas; b) priklausomumas nuo paros laiko (naktį neskrenda); c) neužtikrintas pranešimo pristatymas; d) nuostoliai nuo plėšriųjų paukščių užpuolimų.

Kiek vertino ir saugojosi pašto karvelių vokiečiai, mes patys gerai atmename. Tik rusams pasitraukus, atėję vokiečiai pirmiausia išnaikino visus, be skirtumo veislės ir rasės, karvelius ir per visą okupacijos laiką neleido jų laikyti. Tuo tarpu vakarų fronte laikė būrius dresuotų sakalų, kurie numušdavo skrendančius prancūzų pusėn pašto karvelius. Mat, prancūzai lėktuvais nugabendavo karvelius į vokiečių užimtas vietas ir pintinėlėse su tam tikra instrukcija nunešdavo prijauciantiems gyventojams, kurie siųsdavo prancūzų vadovybei pranešimus. Kiek rimtai vertina pašto karvelius vakarų valstybės, matyt iš šimtų įkurtų pašto karveliams auginti ir dresuoti draugijų (neminiu kariuomenės), kurios tankiu

tinklu yra nukloję visą teritoriją, o karui užtikus, bus sumobilizuotos ir perduotos kariuomenei. Vienoj Vokietijoj šiais metais skaitoma 2.000 draugijų su 1,5 milijono pašto karvelių.

Šiandieną galime prisipažinti, kad ir pas mus šis dalykas nėra užmestas ir kad mūsų karveliai gal jau priylgsta savo kaimynus viengėnčius. Tatai rodo daug atsitikimų, iš kurių keletą čia paminėsiu.

Neiškęsiu trumpai nepaminėjęs ir mūsų pašto karvelio, kaip ir istorijos. Smulkiai tuo tarpu negaliu rašyti, nes tuo išduočiau savo pusiū nusikaltėlio nuotyki, surištą su karvelių išigijimu, kur būtų įmaišytas K. bažnyčios bokštas, nelegališkas užtrukimas bažnyčioje po pamaldų ir t. t.

Vienu žodžiu, nuo to nuotykiu dviem metam pralinkus, aš jau turėjau 50 pašto karvelių, kurie, dideliu mano džiaugsmui, išvežti iš stovyklos sugrįždavo į namus. 1927 m. iš Tauragės buvo siūsta Klaipėdon pirma kolombograma savam karvelyne išaugintų juodų pašto karvelių. 150 klm. atstumą padarė per 4 valandas. Vėliau buvo išigyta daugiau pašto karvelių, didžiojo karo dalyvių palikuonių Šilutėje, pas vieną lietuvninką p. Sitkų, kuris didžiojo karo metu rusų fronte buvo judomos karvelių stoties viršininkas ir demobilizuotas parsivežė keletą savo karo lauko draugų — karvelių. Įdėtas paveikslas kaip tik rodo vieną iš anų palikuonių. Iš tos pas Sitkų išigytos grupės viena margā patelė 2 t. 93 — 125 N. 28 m., palaikyta vieną mėnesį uždaryta Kaune, paleista tą pat dieną atsidiūrė Klaipėdoj, kur ir šiandien randasi.

Vėliau prisimaišė lenkų paštinių karvelių. Dabar jų priskaitau per visus karvelynus apie 25%. Labai jau jie pamėgo Lietuvą ir dažnai čia pasirodo. Žinoma, sugauname mes jų gal tik 2%, ne daugiau; kiti

Tikrasis pašto karvelis su pranešimu ant kojos.

Balčiūno foto.

grįžta į savo stotis. 1929 m. gavau du lenkus vilniečius su privačio savininko S. štampais sparnuose. Palaikyti vieną mėnesį apsirato. Bet, nelabai pasitikėdamas jais, atidaviau Klaipėdos stotin. Pabuven ten keletą dienų uždaryti, per vieną filmavimo sesansą paspruko ir tą pat dieną jau buvo Kaune. Vėliau išvežti eiliniam pratimui Alytun, nebegrįžo. Ma-

Vilniaus byla po Haagos teismo sprendimo.

Tarptautinio Nuolatinio Teisingumo Teismo Haagoj sprendimas, kad Lietuva neprivalo esamomis aplinkybėmis leisti susisiekimo Lentvaravo — Kaišadorių geležinkelio linija, vėl patraukė visų akis į lietuvių lenkų ginčą. Laimėjimas Haagoj sujudino visą Lietuvą, sukeldamas džiaugsmo jausmus ir sustiprindamas pasiryžimą dar smarkiau kovoti dėl Vilniaus atvadavimo. Byla dėl Vilniaus tęsiasi jau daugiau, kaip dešimtį metų. O žinoma, kad laikas pamažu dildo atmintį, taip, kad yra reikalinga kai kada praeitį iš naujo atgaivinti. Ypač mūsų jaunuomenė, kuri šiandien atlieka karinę prievolę, Vilniaus pagrobimo metu buvo vaikai, kuriems įvykių reikšmė dar nebuvo tinkamai suprantama. Todėl trumpas Vilniaus bylos istorijos nušvietimas, ypač šiuo momentu, po Haagos laimėjimo, be abejo, bus tik naudingas.

Lietuva ir Lenkija atgavo laisvę didžiojo karo metu. Bet abiejų valstybių plotą lig karo pabaigos laikė okupavę vokiečiai. Po taikos su Rusija, padarytos Lietuvos Brastoj 1918 m. pradžioj, ir po paliaubų pasirašymo vakarų fronte 1918 m. lapkričio 11 d., vokiečiai pradėjo atitraukinėti iš Lietuvos ir Lenkijos savo kariuomenę. Tuo laiku Lietuva buvo daug nepalankesnėse sąlygose, negu Lenkija. Lenkai tuo laiku kariškai buvo daug geriau pasiruošę, nes jau anksčiau turėjo suorganizavę atskiras kariuomenės dalis, vadinamus legionus, rusų, austrų ir net pran-

cūzų kariuomenėse. Legionai tuojau sudarė Lenkijos kariuomenės branduolį. Kad ir nelabai kaip buvo pradžioj ginkluoti legionai, bet, atsižvelgiant į kilusią traukiantis vokiečiams suirutę, legionai, naudodamiesi tokia patogia proga, sugebėjo užimti didelius žemių plotus rytuose, pavyzdžiui, Galicijoj. O Lietuvos kariuomenė 1918 m. pabaigoj tik dar pradėjo organizuotis. Tuo tarpu, kai lenkai plėtė savo žemes, lietuviai turėjo trauktis atgal nuo besiveržiančių Lietuvos bolševikų gaujų. 1919 m. sausio pradžioj lietuviai pasitraukė iš Vilniaus, kurį užėmė bolševikai, komunisto lietuvio Vinco Kapsuko vedami. Kiek paskubomis susiorganizavus, lietuvių savanorių kariuomenė pradėjo kovoti su bolševikais ir 1919 m. žiemą jau buvo išvadavusi didelius Lietuvos žemių plotus ir ruošėsi žygiuoti į Vilnių. Bet čia lenkai aplenkė lietuvius ir 1919 m. pavasarį per Velykas paėmė Vilnių, išvydami bolševikus. Lietuvos kariuomenė buvo priversta sustoti netoli Vilniaus. Lenkai Vilnių išbuvo ligi 1920 m. vasaros. Per visą tą laiką ėjo derybos tarp Lietuvos ir Lenkijos ir tiesiogiai ir per tarpininkus — bet be jokių vaisių. Lenkai jautė, kad jie yra stipresni, kad jie turi daugiau pažinčių, vadinasi, ir paramos, santarvės valstybėse, tad nė girdėti nenorėjo apie Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą. Jie siekė Lietuvą pagrobti, prijungti prie Lenkijos lyg unijos pavidalu. To savo tikslo jie siekė ir diplomatinio būdu, rūpindamiesi, kad santarvės valstybės nesipriešintų Lietuvos pagrobimui, ir ruošdami Lietuvoj slaptus samokslus perversmui padaryti. Tačiau lenkams nepavyko savo planų įvykdyti.

nau, kad jie labai pradžiugino savo senąjį savininką Vilniuje.

Dar buvo karvelyne juodas vienas, iš pirmųjų „veteranų“, baisiai nerangus karvelis, nors pažiūrėti pakankamai turėjo pašto karvelio žymių. Pradžioje mokymo jis kelis kartus labai apvylė mus: 20—30 klm. atstumą skrisdavo savaitėm. Kur jis būdavo, ką jis darydavo nežinia, bet po savaitės — visas išvargęs, apipešiotas, išbadėjęs staigiai atsirasdavo savo lizde ir daug turėdavo padirbėti, kol nuvydavo šalin naują savo patelės vyrą. Tokiu būdu 6 metus jis tarnavo, kol, galų gale, iš pernai metų vieno pratimo iki šiol nesugrįžo. Bet, jei dar gyvas, galima tikėtis, kad ryt vėl pamatysim jį savo kampe. Žinoma, tokio neranguolio dabar nebelaikytume, bet tada skaitėmės ir su juo.

1929 m. vieną visiškai miglotą vasaros rytą iš Kauno k. p. k. stoties pratimui į Mauručius buvo išvežta 21 pašto karvelis, po valandos grįžo 4, likę 17 žuvo. Ir kai jau pradėjom šį mums skaudų smūgį pamiršti, praslinkus 14 dienų, vieną sekmadienio rytą nusileido 17 išblukusių, alkanų, sunykusių su suskretusiais pranešimais ant kojų karvelių, kurie mums suteikė nepaprasto džiaugsmo. Tai buvo mūsų dingusieji paukščiai. Kur jie buvo, kas juos laikė — nezužinojome. Manychiau, kad miglos suklaidino ir gal tūkstančius kilometrų aplakstė, laukuose besimaitindami, kol, galų gale, surado namus. Žinoma, mes klydom, užduodami persunkias užduotis mūsų karveliams. Tai buvo kaip ir eksperimentai. Kai pradėjom planingai dirbti, visai užmiršom apie anuos liūdnius nuotykius. Karveliai nebežūna.

Panašų atsitikimą man papasakojo kpt. G. Rodosi, 1927 m. šaulių sąjungos viena rinktinė panorą pritaikyti pas save manevruose pašto karvelių ryši.

Taip atėjo 1920 metų pavasaris. Lenkija, pasinaudodama vidaus karais Rusijoje, sumanė pagrobti Kijevą ir pradėjo karą su rusais. Bet visai netikėtai bolševikai pasirodė stipresni už lenkus. Jie pradžioje nugalėjo lenkus, kurie be tvarkos ėmė trauktis. Bolševikų pulkai pasiekė Varšuvos priemiesčius. Tad ir iš Vilniaus lenkams teko pasitraukti. Bet, ištikimi savo nedraugingumui lietuvių atžvilgiu, jie Vilnių atidavė bolševikams, o ne lietuviams, taip, kad tik 1920 m. rugpiūčio mėn. Vilnių bolševikai atidavė lietuviams, einant 1920 m. liepos mėn. 12 d. Maskvoj pasirašyta taikos sutartimi. Kai raudonosios armijos bangos atsirito ligi Varšuvos, lenkai kreipėsi į santarvės valstybes, prašydami pagalbos. Spa mieste, Belgijoje, tuo laiku įvyko Lenkijos ir santarvės valstybių konferencija, kur lenkai už suteikiamą pagalbą pasirašė tam tikrus pasižadėjimus, jų tarpe ir **atsisakymą nuo Vilniaus Lietuvos naudai**. Bet Spa duotų pasižadėjimų lenkai neištesėjo, teisindamiesi tuo, kad santarvės valstybės nedavė sutartos pagalbos. O tikroji priežastis buvo ta, kad lenkai, prancūzų padėdami, atmušė rusus nuo Varšuvos ir pradėjo juos vyti atgal. Kąro laimė pasisuko lenkų pusėn. Vydami besitraukiančius raudonarmiečius, lenkai susitiko Suvalkų rajone su Lietuvos kariuomenės dalimis. Nepaisydami Lietuvos paskelbto neutraliteto rusų lenkų kare, lenkai puolė lietuvius. Lietuva kreipėsi T. Sąjungon, bet lenkai T. S-gos neklausė. Jiems vėl pasirodė galimybė pagrobti Lietuvą. Tačiau visai atvirai jie nenorėjo neigti T. S-gos. Tad sutiko derėtis su Lietuva. Derybos įvyko Suvalkuose, kur spalio

įsigijo pašto karvelių, palaikė juos uždare ir manevrų dieną nusivežė juos karo laukan, pririšo pranešimus ir paleido. Karvelių jie daugiau nebematė, bet kad džiaugėsi, karveliams sugrįžus, jų senasai savininkas — tai faktas. Žinoma, po tokio karvelių nevykusio debiuto kpt. G. pamojo ranka ir man taip pat patarė mesti šitą dalyką.

Kad mūsų auginti karveliai jau pragudrėjo, rodo šie atsitikimai. Kaip tik šiais metais buvo praplėstas p. k. stoties tinklas ir aprūpintas iš centralinės karvelių stoties karveliais. Štai atiduotas II šaulių sąjungos rinktinėn karvelis 1—147 atsirado vieną dieną pas mus. Neseniai buvo paimtas iš Maironio kaimo (prie Kauno) 1 p. pulkui atiduotas 321 Nr., kurį prie paminėto kaimo užklupo vanagas. Besigelbėdamas nuo vanago krito sodybon ir pataikė nukristi stačiai ant katino. Laimė dar, kad sodybos savininkas karvelį atgynė, ir šiandien jis randasi centr. karvelių stoty ir bus gražintas 1 p. pulkui. Jau kelis kartus gražintas ir vėl iš Vytauto Didžiojo kuopos atskrido raibas patinas 427 Nr. Ulonams atiduota juoda patelė 468 Nr. nukrypo kiek ir pateko ne Kunnan, bet 9 p. pulkan, iš kur gražinta ulonams. Ulonų

Nr., išbuvęs tenai mėnesį, atsirado Kaune ir buvo gražintas atgal. Atsitinka, ypač rudenį ir žiemą, kai plėšrūs vanagai alkanai ir pikti, tada jie atkakliai puola karvelius ir retkarčiais sugauna, bet bendrai nuo vanagų žūva 1—2%, ir tai tik fiziškai silpnesni, arba kelionės ir oro nuvarginti. Bendrai, pašto karvelis nuo vanago pasprunka, tik išsimuša iš krypties ir ilgiau išbūva kelionėje. Kpt. I v a n a u s k a s.

7 d. buvo pasirašyta laikina taikos sutartis. Tai yra pirmas tarptautinis aktas, pasirašytas tarp Lietuvos ir Lenkijos, kaip dviejų nepriklausomų valstybių. **Suvalkų sutartimi Vilnius buvo pripažintas Lietuvai.** Suvalkų sutartį lenkai sulaužė spalio 9 d., kai gen. Želigovskio kariuomenė paėmė Vilnių. Nuo tos dienos ir prasideda tikroji Vilniaus byla tarptautinėj plotmėj.

Lenkams pagrobus Vilnių, Lietuva įteikė T. S-gai skundą. Nuo to laiko ligšiol beveik nebuvo nė vieno T. S-gos tarybos ar pilnaties posėdžio, kur tiesiogiai ar netiesiogiai Vilniaus klausimas nebūtų buvęs paliestas. Tad dabar pažiūrėsim, kokie yra abiejų pusių bylos dokumentai.

Kad Vilnius yra Lietuvos, niekas istoriniu atžvilgiu neginčijo ir neginčija, net patys lenkai. Lietuvos etnografinės žemės dar siekia toli į rytus už Vilniaus. Lenkai Vilniaus siekia tik paprastu imperialistiniu, grobuonišku tikslu, savo pretenzijas remdami Vilniaus lenkiškumu. Daugiau kuo savo poziciją paremti lenkai argumentų neturi. Jei lenkai savinasi sau Vilnių, tai ne dėl kokių ten teisių, o tik dėlto, kad 1919—1920 m. Lietuvos kariškos jėgos buvo menkos. Jei tada būtume turėję gerai suorganizuotą kariuomenę, tai šiandien jokio Vilniaus klausimo neturėtume, nes Vilnius būtų Lietuvos. Lenkai iškėlė pretenzijas į Vilnių tik pasinaudoję laikinu Lietuvos silpnumu. **Bet pajėga teisės nesudaro.** Ir Suvalkų sutartimi lenkai pripažino Vilnių esant Lietuvos. O sutarties nesilaikymas, jos sulaužymas nereiškia antro sutarties dalyvio teisių panaikinimo. Atvirkš-

Atsargos kareivių (ataskaitinių) tikrinimas Klaipėdos krašte ir Kretingos apskrityje.

Pagal atsargos kareivių ataskaitos taisykles kiekvienas apskrities komendantas, reikiant ir vyriausybei leidus, kasmet, arba kaip bus įsakyta ir kur yra reikalas, daro atsargos kareivių šaukiamuosius tikrinimus.

Šiais metais Klaipėdos krašte ir iš dalies Kretingos apskrityje, vyriausybei sutikus, rugsėjo mėn. 9—26 d. d. visi atsargos kareiviai, tam tikrų metų, buvo šaukiami tikrinimui.

Tikrinimas įvyko tokia tvarka:

Šilutės apskrityje — rugsėjo mėn. 10 d. — Šilutėje; Pagėgių apskr. — rugsėjo m. 11 ir 12 d. d. — Pagėgiuose ir rugsėjo mėn. 14 d. — Viešvilėje; Klaipėdos miesto ir apskrities — rugsėjo mėn. 16, 17 ir 18 d. d. — Klaipėdoje.

Kretingos apskrityje: Skuodo valsč. — rugsėjo mėn. 21 d. — Skuode; Kretingos miesto ir valsč. — rugsėjo mėn. 22 ir 23 d. d. — Kretingoje; Palangos valsč. — rugs. m. 24 d. — Palangoje; Mosėdžio valsč. — rugs. mėn. 25 d. — Mosėdyje ir Platelių valsč. — rugsėjo mėn. 26 d. — Plateliuose.

Dėl lėšų stokos Kretingos apskrityje patikrinimas darytas tik tai keliuose valsčiuose.

Prieš pradėdant patį patikrinimą, visi atsargos kareiviai (ataskaitiniai) buvo išrikiuoti. Atėjęs karininkas pranešė, kam tokie tikrinimai reikalingi ir kokia jų prasmė. Toliau kalbėjo apie atsarginių pareigą ir jų vaidmenį visuomenėje. Ragino, kas dar nėra šaulys, įsirašyti į šaulių sąjungą. Nes kiekvienas, būdamas šaulys, turės progos pakartoti bei papildyti kariuomenėje įgytas žinias ir pasilavinti šaudyme.

Kiekvieno lietuvių yra pareiga, o ypač atsarginio, būti pasiruošusiam, kad, ištikus pavojui, jaunas ir senas stotų su ginklu rankoje ginti savo kraštą ir Nepriklausomybę nuo priešų, kad nebūtų tos pirkios, iš kurios pavojaus valandą nepasigirstų šūvis. Tada tikrai mes būsimė galingi, ir joks priešas mums nebus baisus.

Ypač ragino atsarginius, gyvenančius Klaipėdos krašte, nepasiduoti vokiečių įtakai ir nesekti jų pavyzdžiu, bet jaustis tikrais šio krašto šeiminkais, o ne atėjūnais, kaip tai mano vokiečiai. Nors Klaipėdos kraštas ir buvo 600 metų po vokiečių letena, tačiau mums aiškiai parodo kaimas, kur žmonės visi gražiai

Atsargos kareivių tikrinimas Pagėgiuose.

Gogės foto.

čiai, nukentėjęs per teismą ieško savo teisių atstatymo. Taip daro ir Lietuva. Tad Lietuvai Suvalkų sutartis yra svarbus teisiškas dokumentas.

Lenkai savo juridines teises į Vilnių dabar remia Ambasadorių konferencijos sprendimu iš 1923 m. kovo 15 d., kuriuo pripažino esamas tuo laiku Lenkijos rytų sienas, reiškia, pripažino ir Vilnių Lenkijai. Lietuva Ambasadorių konferencijos sprendimo nepripažino nei teisėtu, nei sau privalomu. Žymūs tarptautinės teisės profesoriai, kaip antai, Lapradelle, Le Fur ir Mandelštamai, įrodė, kad Ambasadorių konferencijos sprendimas Lietuvai teisės atžvilgiu neprivalomas.

Tad Suvalkų sutartis ir Ambasadorių konferencijos nutarimas yra du aktai, katrų pirmuoju remiasi Lietuva, o antruoju — Lenkija. Tautų Sąjunga stengiasi laikytis neutrališkai, dėdama pastangų, kad tarp abiejų valstybių būtų bent užmegzti santykiai, tuo tarpu neliečiant ginčijamų klausimų. Tokios T. S-gos pastangos lenkams, aišku, patinka, nes jei su Lietuva pavyktų užmegzti santykius, Vilniaus negrąžinus, tai lenkams praktiškai daugiau nieko ir nereikėtų. Jų grobuoniškas žygis būtų tarptautinėj plotmėj lyg ir pripažintas. Lietuvai gi santykių užmezgimas su Lenkija yra nepriimtinas dėl **principinės pozicijos**, kad santykiai gali būti pradėti tik atgavus Vilnių. Matydama, kad Lietuvos nusistatymas yra nepalenkiamas, T. S-ga ryžosi iš visos Vilniaus bylos tik mažą dalelę, būtent, padaryti mėginimą, ar negalima būtų, neliečiant kitų dalykų, pradėti tuo tarpu bent geležinkelio susisiekimą tarp abiejų kraštų.

Bet Lietuva pasipriešino ir čia, nurodydama, kad net ir tai ižeistų Lietuvos teises. T. S-ga nutarė atsi-klausti Haagos teismo. Ir, štai, spalio 15 d. **Haagos teismas savo sprendimu pripažino Lietuvos pozicijos teisėtumą ir teisingumą.** Kokios tad reikšmės turi Haagos teismo sprendimas?

O štai kokios. Kaip minėta, yra tik du aktai Vilniaus byloje. Suvalkų sutartimi Lietuva remia savo poziciją, o Ambasadorių konferencijos nutarimu, kurio Lietuva nepripažįsta, argumentuoja lenkai. Jei tarp abiejų kraštų yra taika, jei Vilniaus klausimas būtų baigtas, tai Haagos teismas, be abejo, būtų pasisakęs už susisiekimo atidarymą. Kad tarp abiejų valstybių yra taika — yra pareikšta 1927 m. gruodžio 10 d. T. S-gos tarybos rezoliucijoj. Tas teismui buvo žinoma ir neginčijama. Bet teismas pripažino, kad net esant taikai Lietuva neprivalo leisti susisiekimo. Dėlko? Dėlto, kad teismas yra tos nuomonės, jog **Vilniaus priklausomybės klausimas dar nėra išspręstas.** Tad tuo savo sprendimu teismas ne tik patvirtino Lietuvos poziciją, bet ir **paneigė Ambasadorių konferencijos nutarimą**, kuriuo remiasi lenkai. Tad lenkams yra išmuštas iš rankų jų vienintelis argumentas pretenzijoms į Vilnių.

Tad Vilniaus byloje Lietuvos padėtis dabar sustiprėjo. Pasauliui aišku, kad **teisė yra Lietuvos pusėj.** O tai yra didelės reikšmės dalykas mūsų kovoj dėl Vilniaus atvadavimo tarptautinėj politikoj. Kuria linkme pasisuks dabar ateity Vilniaus byla — yra mūsų užsienių reikalų vadovybės uždavinys ir rūpestis.

Jis yra Lietuvos karys.

Mačiau, jis ėjo gatve retu, lengvu žingsniu, nesusilenkdamas, ramus. Jo akyse švietė kažkokia paslaptina jėga ir reiškė, kad jis ne tik kūnu, bet ir dvasia tvirtas. Ramiai judėjo šonuose tvirtos rankos, o saule įdeges veidas spindėjo jaunatvės ugrimi.

Jis ėjo kupinas jėgų. Jokia pašalinė įtaka nedrumstė jo minčių, ir jis, tarši, nė nepastebėjo nei puikiai išpuoštų vitrinų, nei brangiųjų reklamos papuošalų.

Praeiviai į jį pasižiūrėdavo akimis, pilnomis meilės ir pagarbos. Bet jis jų, rodos, nė nematė. Bet užtekdavo tik alkūnės kampu jam iš netyčių užkliudyti praeivį, jis maloniai linkerėdavo galva:— Atsiprašau!

Jis buvo gyvas, puikus ir mandagus.

Kartą sėdėjome autobuse, kur buvo daug tvankaus oro ir žmonių. Vykome atostogų į kaimą į kaimą, kur tiek daug oro, dainų ir jazminų kvapo. Mes šnekučiavome, ginčijomės, juokėmės.

Jis sėdėjo priešais mane keleivių kompanijoje, jis buvo vienas. Ne tik savo paviršutine išvaizda, bet ir savo elgesiu ir kalba išsiskyrė iš kitų tarpo.

Tik štai trinktelėjo autobusas—ir sustojo.

Pro duris įėjo žila senutė, nešdama krepšelį. Ji ėmė dairytis. Nespėjo senutė perbėgti akimis per visus keleivius, jau jis gyvai pašoko nuo suolo.

— Prašom, štai ščia, tamstėle! Senelė pakratė galvą.

— Na, prašom, prašom. Matote, aš jaunesnis. Ir jis, paėmęs ją už rankos, pasodino į savo vietą.

Mačiau, kaip senelė į jį pažiūrėjo pilnomis dėkingumo akimis ir paskui drebančia ranka nušluostė dvi besiritančias ašaras.

Jis jai kažką priminė.

Buvo turgaus diena. Pilnas miestelis žmonių. Žydai erzėjo, siūlydami savo prekes. Stovėjau su savo pažįstamais prie vežimo.

Netoli buvo smuklė. Po turgavietę sklydo išklusio patefono balsas ir girtų pikti šauksmai.

kalba savo gimtąja lietuvių kalba. Šimtmečiai jų neįveikė, tuo labiau mes turime dabar nuo savo teisių neatsižadėti ir nesidrovėti kalbėti lietuviškai.

Vėliau visi atsarginiai pavaikščiojo su dainomis, iš dalies pakartotoje vietoje ir judesyje tankinę rikiuotę. Visa tai atliko su dideliu noru ir sutartinai.

Kiek vėliau teko patirti iš pasikalbėjimų su atsarginiais, visi mielai atsimena kariuomenėje tarnautas dienas, noroms žygiavo su dainomis bei atliko tankinės rikiuotės mankštą. Kai kurie net pageidavo ir manevrinę rikiuotę pakartoti bei gauti progos komanduoti, valdyti būrį arba kuopą, bet laikas neleido tai visiems atlikti, ir ši laimė teko tik tai keliems.

Dauguma atsarginių klausinėjo, ar jie nebus šaukiami karo pratimams, nes jau daug ką esą pamiršę ir ne pro šalį būtų pakartoti bei papildyti kariškas žinias. Bendrai, tokie tikrinimai, nors ir trumpai, primena jiems kariuomenėje pergyventas dienas, skiepija kariškumą. Taigi, retkarčiais daryti yra labai naudinga. Visų ūpas geras ir nuotaika kariška, daugiau pastebimas paklusnumas ir drausmė. Bendrai, galima pasakyti, kad mūsų atsargos kariuomenė gerai nusiteikusi, greitai pasiduoda drausmei, pasitiki savo vadais ir, ištikus pavojui, vyriausybės neapvils.

J. G.

— A, sveikas!

— Sveikas, sveikas!

— A-a, kaip senai matytas! Ir kaip puikiai atrodai! Na, dėl senos pažinties, žinai, einam čia po burnelę...

Man pasigirdo kažkur girdėtas balsas, ir aš grįžtelėjau. Pamačiau jį vėl. Jis kalbėjo su jaunuoliu, kuris buvo pūslėtomis rankomis ir iš po kepurės kyšančiais plaukais.

— Ne, negaliu! Toks mano pašaukimas... Aš negerisiu!

Jis paskutinį sakinį pasakė taip tvirtai ir įtikinančiai, kad jaunuolis tik išplėtė akis:

— Kas tau?

Bet jis stovėjo prieš jį drąsus ir lengvai šypsojos.

Karo muziejaus sodnelis prisikimšęs žmonių. Gedulingu maršu tvarkingai praeina invalidai. Minia nutilsta, nealsuoja, įsiklauso į muziką, kuri pavergia jų širdis. Orkestras užgriežia „Lietuva tėvynė mūsų“...

Nuo galvų visi imasi kepurės ir su pagarba kartoja himno žodžius. Minioj atsirado kažkoks išgama, matyt, lenkiūkštis ir norėjo dar šaipytis.

— Ar tamsta negirdi, kad himną griežia? Kepurę!..

Aš grįžtelėjau. Užpakaly pamačiau jį. Jis stovėjo lyg suakmenėjęs, o iš jo akių galima buvo išskaityti tėvynės meilę ir pagarbą šiai šventovei.

Mačiau, kaip paskui išgama bailiai nuo jo pasitraukė, bijodamas dar kartą akimis jį sutikti.

Jis stovėjo tėvynės gynėjų tarpe.

Smarkiai dundėjo traukinys „Panevėžys—Kaunas“ ruožu. Sėdėjau vienoje kupe. Šalia buvo dar keletas keleivių. Pora jų šnekučiavo svetima kalba. Jis sėdėjo prieš juos. Jis skaitė laikraštį. Kartais jis pakeldavo galvą ir žaibu sublykčiodavo jo akys. Su keleiviais jis mažai kalbėjo. Jis atsakinėjo trumpai ir gudriai. Tuo tarpu prie jo prislinko vienas įtartinos išvaizdos ponelis, lyg norėdamas jį iškvosti.

— Kur tamsta tarnauji?

— Kaune.

— Kaune, tai Kaune, bet kurioj miesto daly?

— Šančiuos.

— A, Šančiuos! Na, ar daug jūsų ten?

Daug.

— Kiek maždaug? Šimtas, tūkstantis, dvi?

— Kam tamstai žinoti?! Koks reikalas?!

Jis smarkiai pašoko ir pykčiu sužaubavo jo akys.

Prieš jį sėdintis ponas, lyg pritrenktas, užkando žadą ir atsitraukė. O jis vėl skaitė laikraštį.

Aš sutikdavau jį visur. Jis buvo tvirtas, drąsus ir linksmas. Jis buvo mandagus ir atsidavęs patarnauti, kaip tikras ritieris. Jis buvo kilnus ir gerbė savo vardą.

Jis uoliai stovėjo sargyboje viso to, kas lietuviui sielai buvo kilnu ir brangu. Jis mokėjo laikyti savo paslaptis.

Bet kas jis yra?

Jis yra Lietuvos karys.

Ats. leit. Dičius.

Ryšių b-no radistai stato lauko radio stotį.
Šerpevičiaus foto.

Sargybinio nuotykis.

Buvo vidurnaktis ir tamsu. Nejaukiai jautėsi poste stovįs sargybinis Narutis. Aplink postą, smarkaus vėjo krečiami, šlamėjo ir žemyn krito geltoni lapai. Rodėsi, kad tankiuose krūmuose šnabzdėjo žmogūdžiai ir iš visų pusių slinko neaiškūs šešėliai. Lietus pradėjo krapnoti. Pasidarė dar tamsiau, ir padidėjo nejaukumas. Narutis apėjo saugomą sandėlį. Nieko. Tada nuo lietaus pasislėpė po vienu medžiu. Jautė jo siūbavimą nuo vėjo. Nejučiomis atsisėdo, ką sargybiniui nėra leistina. Prie medžio priglaudė galvą, o šautuvą išspraudė tarp kojų.

„Kad tik neužmigčiau“, — galvojo su baime. Bet keltis ir aplink sandėlį vaikščioti, ach, kaip nesinorėjo. Ir rodėsi, kad nejauki naktis niekuomet nepasibaigs. Narutis ilgai sėdėjo. Staiga, mato — iš krūmų prie jo slenka žmogus. Biaurus toks, kažką neša rankoje. Narutis nori pašokti, bet išgąstis sukausto jo sąnarius. Nori sušukti — nėra balso. O žmogus jau čia pat. Tyliai prašneka:

— Juk šalta? Žinau. Čia aš turiu degtinės. Į tavo sveikatą.

Kažkoks suglebinimas kliudo Naručiu pulti tą nežinomąjį. Užuoat gynėsis, jis paima ir geria kartu su juo degtinę.

Jauki šilima pereina per kūną. Galvoj ūžia. Žmogus traukia antrą, trečią butelį. Ir vis abu geria. Narutis pradeda dainuoti, bet kažkaip negarsiai. Paskui staiga pašoka, nes dalykas išsyk pablogėja. Ir girtumo — kaip nebūta. Mat, prie sandėlio atsiranda dar keli vyrai. Jų judesiai atsargūs, kaip tykojančios katės.

„Jėzau, Marija!“ — sušunka Narutis ir puola vyrus.

Bet jie tuoj atima iš jo šautuvą, jį patį bloškia žemėn ir suriša. Jis šaukia pagalbos. Tuo tarpu vyrai įsilaužė sandėlin. Pradeda nešti laukan dėzes su sviediniais. Du užsirioglino ant stogo. Kažką ten padarė. Ir stogo kampai suliepsnojo. Kiti įnešė sandėlin pragaro mašiną. Tada visi pasileido bėgti, palikdami surištą Narutį. Jį išpylė šaltas prakaitas, Nuo beprotiško šauksmo užkimo gerklė.

Sandėlis tuo tarpu liepsnojo, ir raudona pašvaistė apėmė pusę dangaus. Vėjas nešiojo ugnies kamuolius.

Ir Narutis suprato, kad tuoj įvyks sprogimas; suprato, kad viskas baigta. Jei po sprogimo liks gyvas, tai kalėjime supus. Ar šiaip, ar taip, bet jau viskas baigta. Nebenuvažiuos į tėvų namus, negaus Janės, mylimos merginos per žmoną. O vis per savo kaltę. Nereikėjo sėdėti. Griaudu jam pasidarė. Tuo tarpu laikas bėgo. Sandėlis staiga sudrebėjo ir sprogo. Narutį išmetė aukštai į orą, paskui trenkė žemyn ir jis... nubudo. Apsišvalgė. Aplink tebebuvo ta pati nerami naktis. Jis pašoko ir beprotiškai nudžiugo, kad pergyventas baisumas buvo tik sapnas. Su kokia meile jis apčiupinėjo nepaliestą sveikutėlį sandėlį ir pliombas. Beprotiškai džiaugdamašis kelis sykius apibėgo apie sandėlį. Jis juokėsi ir verkė iš džiaugsmo, kad jo gyvenimas nesugriautas, kad kalėjimas negresia, mylimoji mergina laukia.

Nuo tos baisiosios nakties Narutis atsidėjo miegoti postuose. Nes kiekvieną sykį, kada tik jį poste paimdavo snaudulys, tuoj išaugdavo sapne matytas baisumas. Nuo tokių atsiminimų noras miegoti tuoj išdulkėdavo.

Anksčiau jis mėgdavo ir įsigerti. Dabar ir to vengdavo.

Nes jam vis rodėsi, kad su juo kas nors iškrės baisų šposą ir jį pražudys, kai tik jis pasigers.

A u d r ū n a s.

Estija didina karo aviaciją.

Estijos krašto apsaugos ministerija nutarė padidinti savo oro pajėgas 12 naujų lėktuvų. Šiam tikslui paskirta vienas milijonas estų kronų. Aštuoni lėktuvai bus nupirkti Anglijoje, kiti keturi — Čekoslovakijoje.

Latvijos kariuomenės manevrai.

Užsienio spaudos pranešimu, spalio mėn. 28 d. prasidėjo Latvijos kariuomenės rudens manevrai. Manevrai diviziniai. Šiuose manevruose dalyvavo visas armijos štabas ir visų divizijų vadai. Manevrai truko šešias dienas.

Žygis su dujokaukėmis.

Spalio 25 dieną Varšuvos priešlėktuvinio ir priešdujinio apsigynimo sąjungos skyrius suorganizavo antrą žygį su dujokaukėmis. Žygyje dalyvavo 33 grupės, kurių tarpe buvo 8 kariuomenės ir 4 moterų grupės. Visuomenės tarpe šis žygis sukėlė didelio susidomėjimo. Žygis vyko karo ministerijos sveikatos departamento viršininko priežiūroje. Tokios priešlėktuvinio ir priešdujinio apsigynimo sąjungos priemonės daug padeda krašto priešdujinio apsigynimo paruošimo darbe.

Naujas geresniųjų šaulių pažymėjimo būdas lenkų kariuomenėje.

Ligi šiol geresnieji lenkų kariuomenės dalių šauliai būdavo asmeniškai pažymimi raudonais akselbantai.

Dabar karo reikalų ministerio įsakymu tokie pažymėjimai bus duodami ne atskiriems geresniems šauliams, bet ištisoms pulkų kuopoms, vadinasi akselbantus gaus geriausiai šaudybos apmokyta pulko šaulių kuopa. Dabar pakeista ir šiam tikslui išduodamų akselbantų spalva, būtent, dabar išduodami ne raudoni, bet mėlynai — geltoni akselbantai.

Nuodingųjų dujų vartojimas lėktuvų kautynėse.

Prancūzų spaudos pranešimu, Amerikos karo aviacija neseniai darė slaptą bandymą pritaikinti nuodingąsias dujas lėktuvų kautynėse ore. Kiekvienas lėktuvas turėjo nuodingųjų dujų balioną, iš kurio galima dujas paleisti vienu akimirksniu. Kai priešų naikintuvas mėgina artintis prie lėktuvo iš užpakalio, tuojau žvalgas paleidžia iš baliono dujas, ir priešas besivydamas atsiduria dujų srovėje. Kokie šio bandymo vaisiai, nežinoma, nes visa tai laikoma didžiausioje paslapyje. Tačiau prancūzai spėlioja, kad dujų pritaikymas oro kautynėms sunkiai įmanomas. Juk lakūnai taip pat gali vartoti dujokaukes.

Aizsargų aviacija.

Latvijos aizsargai, šauliai, organizuoja savo aviaciją. Jos tikslas sujungti visus aizsargų karo lakūnus, žvalgus ir motorininkus, kad jie galėtų ir toliau tobulintis savo specialybėje. Lėktuvus duos valstybė ir pati šaulių organizacija. Aviacijos viršininku paskirtas ats. kap. Lindbergs, 1 eskadrilės vadu — V. Berzinš ir 2 eskadrilės — M. Kėninš. Šaulių lėktuvų žymė — ažuolo lapas ir raidė A.

Moterys — lakūnės Anglijoje. Anglijoje penkta dalis lakūnų yra moterys.

Karo mokslo svarba.

„Karas!“ — Kaip šiurpulinga šalna perbėga visu kūnu, kada žmonės išgirsta šį žodį.

Neramūs jausmai užvaldo ir mus, moksleivius, kada paskaitome ką nors apie karą ar išgirstame pasakojant apie jį. Jaunesnieji neatmenam paskutiniojo ir paties žiauriojo karo — buvom dar pipirai. Bet dabar yra tiek daug vaizdžių apie karą dokumentų — knygų, jog jį galima kiekvienu momentu pajauti.

Mes, moksleiviai, nepakenčiam karo, bet kartu jį dvigubai vertinam. Juk tik tas žiaurusis karas atnešė mūsų tautai laisvę. Tik jis sutriuškino milžiniškų skriaudikų jungą ir mažesnėms tautoms atnešė laisvę.

Zarasų komercijos mokyklos mokiniai karo mokslo pamokas lanko noroms. Jeigu bent vienas atsiranda pasiūšėlis, betgi išgirdęs kolegą į taikinį šaudant, ar karo mokslo lektorių įdomius karo dalykus pasakojant, paleidžia vėjais savo „nusistatymus“. Zarasiečiam karo mokslą dėsto rajono viršininkas p. Žemaitis.

Jaunesniųjų klasių mokiniai turi pasidirbę medinius „šautuvus“. Nors bobelės kartais pasijuokia, kai pamato „gimnazistus su kuolais vajavojantis“, bet moksleiviams nesvarbu, kas yra rankoje. Jie visi sukaite, raudoni, kaip burokai, šliaužia paežiais, patvoriais prie priešo, kuris juos taipgi „stengiasi sučiupti“. Taip jie daro manevrus.

Septintos ir aštuntos klasės komersantai didžiojoje gimnazijos salėje daro šaudymo pratimus. Vieni mokosi šaudyti šovinėliais į taikinį, kiti mokosi taikyti su veidrodžiu. Į taikinį šaudant, atsiranda kartais viena kita „žvaigždė“, kuri pataiko nuo taikomojo taško per metrą. Bet daugiausia visi pataiko į centrą.

Kada baigiasi šaudymas, laimėjusį vainikuoja „laurais“, kaip tinkamą kandidatą duoti klastingiems lenkams už pagrobtą Vilnių „pipirų“.

Gana jau žaisti su popieriniais aitvarais! Mes šiandien startuojam savo darbo lėktuvų modeliais! Tokiu obalsiu dirba Berlyno mokyklos mokiniai.

Moksleiviai,

jau septintus metus spalio mėn. 31 d. visame pasaulyje pasklęsta taupymo ir taupumų obalsiai. Ir mes Lietuvoje tos dienos proga taip pat susimąstykime ir pažiūrėkime, ar taupiai gyvename, ar viską, visur ir visuomet taupome.

Jūs mokotės, gyvenat ne savo lėšomis. Jus išlaiko tėvai ar globėjai. Jie dirba, rūpinasi Jumis. Daugeliui jų sunku uždirbti reikalingiausiems Jums dalykams; sunku — ir darosi vis sunkiau. Tad svarbiausia Jūsų pareiga taupyti brangų laiką, tinkamai sunaudoti mokslui skirtas valandas, branginti savo drabužius, knygas, mokslo priemones, mokyklų turimą ir taupyti kiekvieną centą.

Atsiminkite, kad paliekate skolingi tėvams už rūpestį ir išlaikymą, valstybei už mokyklas, kuriose semiat mokslo šviesą. Jūs — tautos žiedas. Jumyse visos Jūsų tėvų viltys, iš Jūsų tautiečiai laukia naudingų darbininkų. O būsit naudingi, jei būsit sveiki. Taupykit sveikatą: ji yra brangiausias visų turtas.

Jau nuo šiandien nusistatykite taupyti — dekit centą prie cento, ir susidarys litai, o iš jų šimtai ir tūkstančiai litų.

Steikit mokykloje taupomasias kasas ir kooperatyvelius. Kreipkitės tais reikalais į mokytojus — jie Jums padės.

Taupymas pripratins Jus prie tvarkos ir pasiryžimo, išugdys Jumyse tvirtą valią. Taupykit nuo mažens, tai niekuomet nepatirsit juodos gyvenimo valandos.

Tarptautinei Taupymo Dienai
Minėti Komitetas.

Kaunas, 1931 m. spalio mėn. 31 d.

Mūsų mokiniai ne tik domisi karo mokslu, bet stengiasi auklėtis tėvynės meilės dvasioje. Ypatingai tas zarasiečiams reikalinga. Juk keletą metų atgal Zarasuose retai kur tekdavo išgirsti lietuviškai kalbančius. Dabar beveik kiekviena bobutė save laiko lietuve. Tai padarė daugiausia pas sulenkėjusius apsigyvenę rimtų pedagogų auklėjami mokiniai.

Mokiniai tautos meilę ir susipratimą stengiasi skiepyti, rengdami vakarus ir vaidindami parinktus veikalėlius. Paskutinį tokį veikalą vaidino Paukštelio „Užgroboji Žemė“.

Svarbiausi Zarasuose tautiškumo skiepytojai yra komercijos mokyklos skautai.

Savybės ir viešuose vakaruose, kaip pavyzdinčiausi jaunuoliai, tvarkos prižiūri skautai.

Baigiant, galima tarti, kad mūsų mokyklų auklėtiniai ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai stengiasi įtvirtinti tėvynės laisvę ir reikiant pasirengę dėl jos paaukoti savo jaunatve trykštančias gyvybes.

J. D a u g y s .

Telšių V. V. V. v. gimnazijoj.

Spalių mėn. 31 d. vakare gimnazijos salėje susirinko gausingas moksleivių būrys išklausti aštuntokų pranešimų ir išpūdžių, parsivežtų iš Kauno. Dalyvavo ir kariško parengimo mokytojas su keliais kitais mokytojais.

Kariško par. mokyt. kap. Rauba iš anksto paskyrė prelegentus ir nurodė kalboms temas. Mūsų tikslas buvo, nedalyvavusius ekskursijoj kolegas supažindinti su kariuomenės dalykais, kurias mums teko aplankyti. Ši uždavinį atlikti pasiėmė 13-kos aštuntokų grupė. Visos kalbos užėmė beveik 2 valandas. Kalbų metu raganine lempa buvo rodoma vaizdeliai iš aplankytų kariuomenės dalių, karo pabūklai ir t. t. Vienas kalbėjo apie tankus ir jų veikimą, kitas apie gusariškus pietus ir t. t. Matyt, visi buvo labai patenkinti, nes kiekvieną palydėdavo smarkus rankų plojimas.

Buvo dar leista ir pasišokti, pasilinksinti.

Vidutis.

Vilkaviškio skautų diena.

Š. m. lapkričio 2 d. Vilkaviškio skautams atmintina, nes pirmą kartą aplankė juos vyriausio skautų štabo viršininkas, pulk. vyr. sktn. J. Šarauskas.

Savo mylimą vadą sutikę ir prie pradžios mokyklos pradavę skautai išsiskirstė pasiruošti vakaro sueigai, o mažieji vilkiukai ir paukštytės susirinko į pradžios mokyklą, savo vadovės jaunos ir energingos mokytojos vyr. skautės Lietuvnikaitės tvarkomai, savo sueigon. Labai įdomiai ir gražiai vilkiukai ir paukštytės atliko pačių su savo globėjomis sukurtus dalykėlius. Sueigoje dalyvavę svečiai džiaugėsi vaikučių sugebėjimu, palyginamai per trumpą laiką, išgyventi skautiškąją dvasia.

Vėliau įvyko skautų sueiga ir skautams remti dr-jos Vilkaviškio skyriaus steigiamasis susirinkimas. Sueigoje skautai ir dalyvavę minėtos dr-jos susirinkimo svečiai išklaušė vyriausio skautininko pranešimą apie skautizmą ir jo plėtojimąsi užsienyje ir stn. Palčiausko paaiškinimus apie skauto tipą ir to tipo išauklėjimą.

Į skautams remti dr-jos steigiamą susirinkimą susirinko ir į narius įsirašė ne maža grupė žymių vietos asmenų. Į skyriaus v-bą išsirinko šiuos asmenis: pulk. ltn. Matulionį — komendantą, p. Eidėną — gim. direktorių ir p. Daniliauską — pradžios mokyklų inspektorių.

Ta pačia proga pulk. vyr. sktn. Šarauskas ir palydovas mok. sktn. Palčiauskas lankėsi Vilkaviškio pradžios mokyklų mokytojų konferencijoje ir skaitė skautizmo klausimu referatus.

Dalyvis.

Gimnazijos skaitykla.

Vilkaviškio valdžios gimnazijoje yra įrengta skaitykla. Skaitykla atidaryta: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Joje mokiniai praleidžia poilsio valandas, skaitydami įvairius laikraščius.

Daugiausia mokiniai domisi „Kariu“. Šis laikraštis yra mums tuo gana įdomus, kad deda iš mūsų pačių mokinių gyvenimo. „Karys“ — laukiamas svečias. Be jo mums kažko trūktų, o dabar tuos trūkumus jis pašalina, atnešdamas įdomių naujienų, žinių, o ypač prajuokina kiekvieną savo „kuprinės pabioromis“. Tad linkim „Kariui“ ilgo gyvenimo ir plėtojimosi, kad jis mus džiugintų net tada, kai būsim naujokėliais.

Penktokas Liusas-b.

Šiaulių mokytojų seminarija.

Kaip ir visose aukštesniose mokyklose, taip ir pas mus yra kariško paruošimo pamokos. Kariškas paruošimas mums kažin kodėl yra daug įdomesnis, negu kiti mokslai. Čia tau nereikia nė kalti, o viskas pats „jeina“ į galvą. O juk daug keblių dalykų yra. Sakysime, kad ir šautuvas. Sudėtas iš daugybės dalių, dalelių, tačiau tas dalis kiekvienas gerai atsimeina ir „nekalės“. Kodėl taip?

Gal todėl, kad tas mokiniams labai įdomu ir kad patys mokiniai atidžiai klauso aiškinimų.

Mus moko visų mylimas kpt. Baltrimas.

Pamokų turime tik vieną per savaitę. Rikiuotės pamokos atliekama netoli esančioje parodos aikštėje.

A r a s.

Raseiniai.

Nuo pat pradžios mokslo metų kariškas paruošimas eina normalia vaga. Per pamokas, kai yra gražus oras, išeiname į laukus ir manevruojame. Kariškai nusiteiki, kai yra atliekami perbėgimai per arimus ir pievas. Kai grįždami, nebodami nuovargio, užtraukiame „į kovą, į kovą...“, ar kitą kokią dainelę, tai tikrai kariškai atrodo. Tik gaila, kad šautuvų neturime. Būtime kaip tikri kareiviai. Bet, sako, rūpinamasi ir tuo reikalu.

Karių draugas „Karys“ taip pat yra laukiamas svečias. Jo turinys mums niekada nenustoja savo vertės.

V a.

Spalių 23 d. Raseinių valdžios gimnazijos VI ir VII kl. mokiniai kariško paruošimo metu, instruktoriui vadovaujant, atliko manevrus.

Nors oras buvo ir nekoks, tačiau manevrai pavyko gerai. Šiuose manevruose mokiniai parodė nemaža kariško sumanumo. Manevrams pasibaigus, visi patenkinti, dainuodami kariškas dainas, miesto gatvėmis grįžo gimnazijon.

St. Vilbėnas.

Iš aukštesniosios technikos mokyklos.

Vos tik prasidėjo mokslas, tuojau atgijo ir karo mokslas. Pailsėję per vasarą, naujomis jėgomis pradėjome labai mums reikalingą ir įdomų mokslą. Nors pas mus tik antri metai, kaip įvestas karo mokslas, tačiau mokiniai domisi ir su noru lanko pamokas. Niekas neatsisako nuo to mokslo, kuris mus veda prie taip garbingų tėvynės gynėjo pareigų. Teoriškas pamokas išeiname mokykloje, o praktiškas atliekame L. S. S-gos kieme. Pamokas dėsto instruktorius kap. Jančys.

M l n s.

Telšiai.

Mūsų vysk. Valančiaus valstybinė gimnazijoj šiais mokslo metais kariškas parengimas varomas pilnu tempu pirmyn. Kariško parengimo pamokas ir šiemet dėsto kpt. Rauba. Savo instruktorium esame labai patenkinti, nes moka mus kariškais dalykais puikiai suįdominti.

Tvarka ir drausmė pas mus pavyzdinga. Kiekviena klasė turi savo „viršilas“, kurie prieš instruktorių yra už tvarką atsakingi. Nuo V klasės pamokose dalyvavimas būtinas. Kol kas pamokas atliekame lauke. Eidami į užsiėmimus ir pareidami, traukiame narsias patriotiškas daineles.

„Karys“ kiekvieną savaitę reguliariai mus lanko. Jį su noru ir atsidėję skaitome.

Vidutis.

Marijampolė.

Vietos valdž. R. Jono gimn. kariško parengimo pamokas dėsto mokinių be galo mylimas 9 p. p. kap. Mikučionis. Nors ir griežtas žmogus, bet mokiniai juo yra patenkinti. Jis su mokiniais kartais, kaip draugas su draugu, pakalba ir duoda įvairių patarimų ir pamokymų.

Kariško parengimo pamokų būna po du kartu per savaitę visose (nuo penktos) klasėse. Bet mokiniai nori, kad būtų bent po tris ar keturis kartus.

K a r i j o t a s.

I-ji Tauragės jūrų skautų laivo sueiga.

„Karyje“ buvo rašyta, kad Tauragėje organizuojami jūrų skautai. Jau jie suorganizuoti ir pradeda savo veikimą. Spalių 18 d. buvo I-ji sueiga. Buvo skaitomi įsakymai ir draugininkas L. Tribė papasakojo mums, kokią reikšmę turi jūrų skautai Lietuvai.

Į sueigą atsilankė ir tuntininkas L. Rupeika. Jis mums pranešė svarbią žinią apie mūsų laimėjimą Haagos Tarptautiniame Tribunole. Paprašė nueiti į iškilmes.

Be to, tą dieną buvo renkamas laivo vardas. Vardą išsirinkome „Algimantas“.

Dabar laivas susideda iš dviejų valčių, kuriose yra 16 skautų. Tai tik pradžia, bet dar laukiama daugiau kandidatų.

L i ū d a s Š a p a s.

Ir mes nemiegam.

Pasibaigė malonios vasaros atostogos ir prasidėjo nauji mokslo metai. Rokiškio skautai su didesne energija dirbo, rinko draugovei kandidatus ir bematant „Prūtenio“ dr-vė padidėjo.

Šiemet Rokiškio gimnazija persikėlė į naujus rūmus ir skautų tarpe kilo mintis įsteigti koperatyvą. Dabar koperatyvas gerai gyvuoja. Mokiniai gali nusipirkti įvairių rašomų dalykų.

Iki šiol Rokiškio tunto „sostinė“ buvo Rokišky, bet pačiame Rokišky buvo I-ji „Prūtenio“ dr-vė. Mergaitės buvo kartu su berniukais. Nuo spalių mėn. 4 d. mergaitės sudarė atskirą skiltį. Mergaitės sparčiai dirba ir, manoma, kad netrukus Rokišky bus skaučių dr-vė.

Dar būnant gimnazijai senuose rūmuose, skautams buvo duotas kambarys, kuriame buvo tunto raštinė ir sukrautas visas tunto turtas. Dabar, persikėlus į naują gimnaziją, skautai taip pat gavo kambarį, kuriame yra tunto raštinė ir sukrautas visas tunto turtas.

Rugsėjo mėn. pradžioje vyr. skilt. J. Butkevičiaus iniciatyva Rokišky įkurtas skautų — vyčių būrelis.

Skilt. V. A v i ž o n i s.

Karo mokslas Rokišky.

Šiemet Rokiškio gimnazijoje karišką paruošimą dėsto kap. Bikmanas. Kol kas dabar dar nieko naujo mes nesimokome, nes reikia gerai pakartoti išeitą kursą. Taigi, dabar kartojame statutus ir mokomės rikiuotės.

Spalių mėn. 11 d. Rokiškio šaulių rinktinė surengė manevrus Panemunėlio miestely. VII ir VIII klasių mokiniams buvo leista dalyvauti manevruose. Dėl kažin kokių priežasčių mažas būrelis tedalyvavo.

V. A v i ž o n i s.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

M I R Ė .

Š. m. spalio mėn. 20 d. dr. J. Basanavičiaus karo ligoninėje pleuritu mirė 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko eilinis Izidorius Krikščiūnas, kilęs iš Kauno apskr., A. Panemunės valsč., Viršuziglio k. Velionis palaidotas tėviškėje.

Žuvusiųjų ir mirusiųjų karių minėjimas.

Vėlinių vakare įvyko Kauno iguloje iškilmingas žuvusiųjų ir mirusiųjų karių minėjimas. Kauno katalikų parapijų kapinėse, kur yra daugiausia palaidota mūsų karių 18 val. buvo pamaldos už žuvusiųjų ir mirusiųjų karių vėles. Pamaldose dalyvavo krašto apsaugos ministeris plk. Giedraitis, vyriausiojo štabo viršininkas gen. Kubiliūnas, daug karininkų, karo mokyklos būrys, gusarų pulkas, karo policijos mokykla, šarvuočiai ir aviacija. Pamaldas laikė ir pamokslą sakė kun. Juška. Giedojo igulos bažnyčios choras. Grojo gusarų pulko orkestras. Pamaldos buvo transliuojamos per radio.

Šančių igulos dalys žuvusiųjų ir mirusiųjų karių minėjimą atliko Z. Šančių karių kapinėse. Minėjimas prasidėjo 16 val. 30 min. gedulingais mišparais igulos bažnyčioje. Po mišparų įvyko naujo paminklo atidarymas ir pašventinimas. Paminklą atidarė 2 pėst. pulko vadas. plk. Čaplikas, o jį pašventino vyriausias kariuomenės kapelionas kun. Mironas, kuris pasakė gražų pamokslą ir atlaikė gedulingas pamaldas. Per pamaldas gražiai giedojo Šančių šaulių būrio choras. Grojo 2 pėst. pulko orkestras. Be kariuomenės dalių, organizuotai dalyvavo ir dvi pavyzdgingiausios Šančių pradžios mokyklos — dvidešimt penktoji, p-lės VI. Arminaitės vadovaujama, ir dvidešimt septintoji p. St. Dalinkevičiaus vadovaujama. Prie paminklo padėjo vainikus: 2 pėst. pulkas, karių kapams tvarkyti komisija ir sakytos pradžios mokyklos.

A. Panemunės igulos dalys žuvusių ir mirusių karių paminėjo A. Panemunės parapijos kapinėse, kur yra palaidota per 100 mūsų karių.

Visos kapinės buvo gražiai ilumnuotos. Tatai, žinoma, sutraukė daugybę lankytojų. Tik po 22 val. kapinės ištuštėjo.

Anglų hidroplanas Klaipėdoje.

Naujos konstrukcijos hidroplanas „Vilbeest“ neseniai ap-lankė Pabaltijo valstybių sostines. Buvo Stockholme, Helsinkiuose, Taline ir Rygoje, o šio mėn. 25 d., sekmadienį, 16 val. 20 min. buvo nusileidęs Klaipėdoje, Kuršių įlankoje, prie „Lietuvos Eksporto“ skerdyklų.

Šis hidroplanas statytas Anglijoje „Vickers“ dirbtuvėse; dvivietis, pritaikintas minoms bei torpėdoms nešioti, variklis prancūzų firmos „Ispara Suiza“, 600 arklių jėgos, greitis — 220 klm. per valandą, kainuoja apie 300.000 litų.

Su šiuo hidroplanu skrido vienas geriausių anglų karo lakūnų kapitonas Bird, kuris 1922 m. Italijoje laimėjo Šneiderio taure, skiriamą geriausiajam pasaulio lakūnui. Su juo taip pat buvo tolimų skraidymų mechanikas Wright ir didelis kariškų lėktuvų žinovas mechanikas prancūzas Desriaux.

Kitą dieną svečiai lakūnai atliko parodomuosius skraidymus, kurių žiūrėti buvo nuvykę kai kurie mūsų lakūnai. Pirmadienio vakare hidroplanas išlėkė į Londoną.

Išleista VI kariūnų-aspirantų laida.

Spalio 29 d. Respublikos Prezidento aktu pakelti į atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnį 475 kariūnai-aspirantai, baigę VI kar.-asp. laidą. Iš jų yra: pėstininkų karininkų korpuso 372 asmens, artilerijos — 46, pionierių — 15, ryšių — 19, automobilininkų — 9, aviacijos — 7, sanitarijos — 3, veterinarijos — 1 ir topografijos — 3.

Spalio 31 d. visi paleisti į atsargą. Be to, gydytojas Kazakevičius pakeltas į jaun. leitenanto laipsnį.

VI aspirantų laida.

Po išleistuvių, kurios buvo š. m. spalio mėn. 25 d., mes, VI aspirantų laida, atlikome ekskursijas į aviaciją, „Maisto“ skerdyklą ir šarvuočių rinktinę. Spalio 29 d. apvainikavome visų metų darbą ir triūsą, nuėję į savo tautos šventyklą — Karo muziejų.

Mus maloniai sutiko gen. Nagevičius ir pulk. Šarauskas, kurie mus įsivedė į muziejų ir kai ką įdomiai paaiškino. Kaip tik mūsų laimei gen. Nagevičius buvo grįžęs iš Apulės, kur su kitais archeologais atliko kasinėjimus. Darbo vaisius ir mums

parodė ir ta proga paaiškino iš iškasėnų apie lietuvių gyvenimą žiloje senovėje, jų pilis ir gynimąsi, apie lietuvių kalbos reikšmę visam mokslo pasauliui. Po to priminė apie nepriklausomybės kūrimąsi, jos svajones ir užuomazgas Rusijoje.

Po to, pagerbdami žuvusius už laisvę, uždėjome vainiką ant paminklo.

Ats. j. l. Kl. D-šius.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas. Pulko kariūnų-aspirantų išleistuvės.

Dėl vietos stokos ne visi kariūnai-aspirantai pateko į karo mokyklą — beveik pusė jų buvo išskirstyta po pulkus. Ir 2 pėst. pulke jų buvo per 100.

Spalio mėn. 30 d., pulko karininkų ramovėje buvo su-ruošti iškilmingi pietūs, kuriuose dalyvavo pulko vadas pulk. Čaplikas, pulk. leit. Tumas, batalionų vadai, kariūnų-aspirantų kuopos vadas kap. Berentas, daug karininkų ir apie 100 atsargos jaunesn. leitenantų.

Pietų metu buvo pasakyta daug nuoširdžių kalbų ir linkėta naujiesiems viršininkams kuo geriausio pasisekimo civi-

Vytauto Did. Kar. Kursų Vytauto paminklo statybos darbai.

liškame gyvenime. Į buvusių viršininkų kalbas ypačiai gražiai atsakė jaun. leit. Mockevičius.

Vakare toje pačioje ramovėje buvo balius, į kurį, be visų solenizantų, atsilankė pulko vadas su poniu ir dauguma pulko karininkų ir ponų.

Edm. Dant.

Ryšių b-no mokomosios kuopos VIII laida.

Spalio 26 d. išvažinėjo į savo dalis ryšių b-no mokomosios kuopos VIII-ji laida. Iš 126 prikomančiuotųjų egzaminus sėkmingai išlaikė 88%. Vadinasi, technikos kadras padidėjo 110 jaunais specialistais, kurie čia įgytas žinias žada tobulinti ir plėsti savo dalyse. Išlaikiusieji gauna teisę rikiuotės puskarininkio laipsniui įgyti.

Egzaminai truko 7 dienas. Reikėjo atsakyti iš keliolikos (15 — 20) dalykų. Ryšių mokomojoje specialybėje einama keturiose — radio, telegrafo, telefono ir linijų prižiūrėtojų — klasėse.

Spalio 26 d. bataliono vadas pulk. Itn. Voicechauskas, išdalinęs atestatus, baigusius mokomąją kuopą pasveikino ir palinkėjo jiems sėkmingai lavintis toliau, kad kiekvienu momentu,

kada tik tėvynė pašauks, būtų pasiruošę gerai savo pareigas atlikti. Po trijų sutartinių „vėlių“ b-no vadui, kuopos vadams maj. Babickas dar tarė savo ilgesnį žodį, pabrėžęs, kad visos ginklo rūšys yra labai svarbios kariuomenė, gi ryšiai yra kariuomenės dirksniai, nervai, todėl ypatingai svarbu, kad tie nervai būtų sveiki, nenervuoti...

Pirmuoju ir pavyzdinčiausiai baigęs VIII laidą eil. Riškus čia pat buvo apdovanotas sidabrinu laikrodžiu. Be to, eil. Riškus ir eil. Hartfeldas (tėlegrafo ir radio klasių) tą pačią dieną specialiu įsakymu buvo pakelti į grandinio laipsnį. Ryšių mokomoj yra jau tokia tradicija, kad pirmuoju baigusio, be apdovanojimo, dar ir padidintas poveikslas lieka pakabintas telefono klasė. Verta pažymėti, kad tuodu pirmieji yra tiesiog iš pavasario naujokų ėmimo ir jų baigimas pirmaisiais rodo, kad iš kiekvieno naujokų ėmimo dalį reikia skirti tiesiog mokomajon kuopon.

Lapkričio mėn. pradžioje susirenka nauja, devintoji mokomosios kuopos laida.

— Ryšių b-no mokomosios kuopos radio klasė per šiuos 6 mėn. atliko keletą ekskursijų: į Kauno ir Petrašiūnų elektros stotis ir į galingąją radio stotį.

— Ryšių b-nas gerai žinomas kariuomenė, bet visuomenė — permažai. Pionieriai visuomenė daugiau žinomi ledų sprogdinimu, savo gana geru kinu „Pionieris“ bei tinkama sale vakarėliams. Ryšininkai, nors yra techniškų dalių akys, gražiai pasirodo paroduose, gražiai sudainuoja Šančiams ir radio klausytojams, tačiau, kaip jau minėjau, mažiau visuomenė žinomi.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas.

Buvo didžiausia algirdėnų pulke spraga — tai neturėjimas savo šaudyklos. Iki šiol pulkas šaudymą atlikinėdavo svetimos šaudyklose. Tai sudarydavo daug nepatogumų, ypač kulkosvaidininkams.

Dabar jau rengiama rajone savo šaudykla.

Algirdėnų liktiniai puskarininkiai turi jaukų savo klubą — ramovę. Klubas viduje gražiai dekoruotas.

J ū r y s.

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Spalių mėn. 21 d. III batalionas (į kurį įėjo vietoj 8 kuopos mokomoji kuopa) baigė 7-nių dienų manevrus. III batalionas vadinosi mėlynieji, o jų priešas — karo mokykla — raudonieji. Kiekvieną dieną batalionas žygiuodavo Prienu link ir, sutikęs priešą paliai Rokų kaimą, kaudavos. Manevruose dalyvavo aviacija ir artilerijos viena baterija. „Kautynėmis“ domėjosi net piliečiai, kurie, išėję iš trobų, sekė jų eigą. Per tokius manevrus kariai įgauna daug naujų, naudingų žinių ir praktikos, ypač (maskuotis) saugotis nuo priešų iš oro pusės. Kada niekur nieko nematyti ir negirdėti, nepasijunti, kai priešas lėktuvus prašvilpia pro galvas, piškindamas iš kulkosvaidžių. Vieną kartą, batalionui žygiuojant plentu, atskrido „priešo“ lėktuvas, apsuko kelis kartus mus ir nuskrido. Į jį niekas nekreipė dėmesio, kadangi jis skraidė labai aukštai, o be to, žygiuojančią vorą šiek tiek dengė plento medžiai. Bet netrukus pasijutome, kad „priešo“ du naikintuvai prašvilpė pro mūsų galvas, traškindami iš kulkosvaidžių į sugulusius grioviuose kareivius. Ir taip jie kartojo kelis kartus; atskirdami prisidengę užpakalį mūsų stovinčiu sodu, o nuskirdami prisidengę Nemuno krantais. Ir dėl šito pirmutinio lėktuvo — žvalgo „netekome“ viso avangardo branduolio. Manevrams pasibaigus, karo mokyklos viršininkas padėkojo už pastangas per manevrus.

V. p. Grigalavičius.

7 pėst. Ž. K. Butegidžio pulkas.

Spalių mėn. 26 d., tuoj po užsiėmimų, buvo paskelbta linksma kareiviams naujiena: — „eisime į kiną“. Ilgesnį laiką šios pramogos neturėję — Klaipėdos kinematografams nestant idomių filmų — visi labai apsidžiaugėme. Paskubomis pietus pavalgę, išsirikiavome kareivinių rajone. Netrukus atėjo mūsų orkestras ir, linksmo maršo lydimi, išėjome.

Šį kartą buvo pademonstruota vienas idomiausių filmų: „Verdenas“. Sunku nupasakoti tą gilų įspūdį, kurį jį mums padarė. Iš vienos pusės, labai įdomus turinys; iš kitos, puikus kautynių vaizdas ir mums, kariams, naudingos žinios, kaip reikia pulti, kaip gintis. Kad geriau filmą suprastumėm, švietimo vadovas paaiškino.

Paskutiniam veiksmui pasibaigus, buvo pademonstruota linksma komedija. Šios dienos pramoga labai buvome patenkinti. Kalbų ir atsiminimų keletai dienų užteko. J. K.

SPORTO KRONIKA.

Klaipėdos KSS ir vėl Lietuvos futbolo čempionas. Lapkričio mėn. 1 d. Kaune, Makabi stadione, buvo lygos futbolo rungtynės tarp Klaipėdos KSS ir Kauno LGSF, kurios pasibaigė 2:1 (1:1) KSS naudai.

Prieš šias rungtynes komandų padėtis buvo labai įdomi. Jei šias rungtynes KSS būtų baigusi lygiomis, tai KSS su Kauno š. š. „Kovu“ turėtų po lygiai taškų, jei praloštų prieš LGSF, tai š. š. „Kovas“ be rungtynių taptų čempionu. Todėl suprantama, kad šiomis rungtynėmis susidomėjimas buvo didelis ir „Makabi“ stadionas pilnas žiūrovų.

Rungtynių atmosfera buvo labai įtempta. Žaidimas nepaprastai greitas, nors ir ne kombinacinis. LGSF komanda sustiprėjo 2 žaidėjais, grįžusiais iš karo mokyklos (ats. j. ltn.), kurie žymiai ją sustiprino. Be to, dar ir publika moraliai ją palaikė savo padrašinančiais šūkiams.

15 min. KSS gynėjas įmuša golą, tik, deja, LGSF naudai. Tačiau netrukus iš kornerio sviedinys pateko į LGSF tinklą ir rezultatai buvo lygūs — 1:1, kurie ir nesikeitė pirmame puslaiky. Antrame puslaiky žaidimo tempas nemažėjo. Viena ir kita pusė stengėsi laimėti. Pats žaidimas, iš tikrųjų, buvo įdomus. Juk žaidė beveik du meisteriai, tiesa, vienas iš jų pasyviai (š. š. „Kovas“). Tačiau KSS savo dideliu pasiryžimu čempiono vardą išlaikė ir iškovojo jį 1931 m.

Taigi Lietuvos futbolo čempioną 1931 m. turime. Malonu pabrėžti, kad KSS komandoje žaidžia beveik visi kariai.

Lietuvos futbolininkai kviečiami į Šveicariją. Lietuvos Sporto Lyga gavo per Lietuvos konsulą Ciuriche p. Simon pakvietimą atvažiuoti per Kalėdas į Šveicariją 2 futbolo rungtynėms. Rungtynes manoma surengti Ciuriche ir Berne.

LSL pakvietimą perdavė Lietuvos futbolo lygai, kuri jį svarstys ir nutars važiuoti ar ne.

Pirmas š. m. Lenkijos futbolo laimėjimas. Spalių mėn. pabaigoj Poznanių, Lenkijoje, buvo tarpvalstybinės futbolo rungtynės Lenkija — Jugoslavija, kurios pasibaigė dideliu Lenkijos laimėjimu 6:3 (5:2).

Šiomis rungtynėmis Lenkija pabaigė savo š. m. tarpvalstybinių rungtynių sezoną. Šiais metais Lenkija turėjo 5 tarpvalst. rungtynes. Iš jų 3 pralaimėjo ir 2 laimėjo (su Latvija 5:0 ir su Jugoslavija 6:3). Bendras golų skaičius iš 5 rungtynių 14:12.

Nuo 1921 m. Lenkija turėjo 47 tarpvalst. susitikimus. Iš jų 18 laimėjo, 8 kart baigė lygiomis ir 21 rungt. pralaimėjo. Golų santykis 100:95.

Daugiausia rungtynė su Vengrija — 8, po 7 kart su — Švedija ir Čekoslovakija, po 4 kart — su Suomija ir Rumunija, su Estija, Turkija ir Jugoslavija po 3 kartus, su Austrija, Latvija ir Š. A. J. V. po 2 kart. ir su Norvegija ir Belgija po 1 kartą.

Pasaulinės stalo teniso pirmenybės. Sporto lyga gavo iš tarptautinės stalo teniso federacijos pakvietimą dalyvauti pasaulinėse stalo teniso pirmenybėse, kurios bus Prahėje 1932 m. sausio mėn. 20 — 25 d. d.

Sensacingas vokiečių boksininkų laimėjimas. Spalių mėn. pabaigoj Berlyno sporto rūmuose prie 12.000 žiūrovų buvo tarptautinės bokso rungtynės tarp Amerikos ir Vokietijos boksininkų-mėgėjų. Rungtynės pasibaigė sensacingu vokiečių laimėjimu 10:6.

Iš atskirų laimėjimų pažymėtinas vokiečio Ziglarskio (gaidžio svėryje) laimėjimas prieš amerikietį Beloisse. Iki šiol Zeglarskis turėjo 15 tarptautinių kovų, iš kurių 14 laimėjo, o jo priešas Beloisse iš turėtų 76 susitikimų laimėjo visus, ir iš jų 75 laimėjimai buvo iš nokautų.

Lapkričio mėn. 8 d. Vokietija turės tarptautines bokso rungtynes su Lenkija.

Po smarkaus pralaimėjimo Berlyne, amerikiečiai rungtynės Kopenhagoj ir rungtynes laimėjo 10:4.

Saulių sąjungos dešimtmečio filma.

Lietuvis amerikietis p. Lukšys 1929 m. sauliu sąjungos dešimtmečio šventės metu Kaune yra nufilmavęs tos šventės iškilnių daugelį etapų: sauliu parada Petro Vileišio aikštėje, sporto pratimus, dainų šventę ir kt. Filma p. Lukšys tvarkė ilgai ir atidavė ją galutinai baigtą tik šiomis dienomis. Filma sąjungos vadovybei ir štabo bendradarbiams buvo pademonstruota vienam gerųjų Kauno kino teatrų, tačiau, nors buvo demonstruojama gerais aparatais ir geram ekrane, įspūdi žiūrovams palieka ne koki. Vaizdai pilki, dažnai neaiškūs, masinės nuotraukos visai neįspūdingos, padarytos be skonio.

Stygų orkestras.

Prie sąjungos centro susiorganizavo ir jau gerai groja sauliu stygų orkestras. Orkestre dalyvauja daugumoj aukštesniųjų klasių muzikos mokyklos mokiniai.

Dabartiniai Latvijos ir Lenkijos santykiai.

Lenkai išsiskiria iš visų kitų tautų tuo, kad negali sugyventi su savo kaimynais. Nuolat jie kivirčijas su rusais, vokiečiais, o jau apie mūsų santykius su lenkais nebereikia nė kalbėti. Lenkai dar tūlą laiką gyveno geruoju su latviais. Labai dažnai vieni pas kitus svečiuodavosi. Varšuva ir Ryga džiaugėsi gerais santykiais, o tarp karių prasidėjo tikras broliavimas. Dalis latvių visuomenės su nepasitikėjimu žiūrėjo į nepaprastą lenkų lipšnumą ir perspėjo savo tautiečius, kad jie nepatektų į lenkų pinkles. Žinoma, lenkai ir jų draugai šaukdavo, kad tatai lietuvių intrigos.

Pagaliau, šiemet pavasarį, latvių visuomenė pastebėjo nepaprastą lenkų veiklumą Ilūkštos apskrity, kuris yra Lenkijos pasieny. Seimas paskyrė specialę komisiją lenkų darbams tirti. Ir štai kas pasirodė. Tuo pat laiku, kai lenkai Varšuvoje vaisingo latvius ir gražiai kalbėjo apie brolybę, jų agentai sparčiai dirbo lenkinimo darbą Ilūkštos apskrity. Sakytoji komisija išaiškino, kad smarkiai lenkinami ne tik gudai ir lietuviai, bet ir latviai katalikai. Lenkų mokyklose mokosi vaikai, kurie nėra lenkų tautybės. Jie mokomi iš lenkiškų vadovėlių, kuriuose Ilūkštos apskr. vadinama Lenkijos dalimi. Vaikai mokomi lenkų dainų, bet latvių himno nemoka. Mokyklose švenčiamos ne valstybinės šventės, bet lenkų šventės. Ant sienų kaba Pilsudskio paveikslai, o Latvijos prezidento paveikslų nėra. Gyventojai, kurie lenkininkams nepalankūs, persekiojami. Bažnyčiose neleidžiama latvių katalikams melstis savo gimtąja kalba.

Tokie reiškiniai, be abejo, priverstė latvių vyriausybę pavartoti griežtesnių priemonių. Švietimo ministeris įsakė tuojau paleisti keletą lenkų mokytojų. Teismas nubaudė Ilūkštos triukšmadarius, kurie trukdė latvių pamaldas. Vidaus reikalų ministerijai prašant, Daugpilio apygardos teismas nutarė sustabdyti Latvijos lenkų sąjungos ir lenkų jaunimo sąjungos veikimą, nes šios sąjungos prieš seimo rinkimus agitavo balsuoti tik už lenkų sąrašą „tėvynės Lenkijos labui“.

Šie visiškai teisėti latvių vyriausybės žygiai Lenkijoje sukėlė didžiausią audrą. Lenkų laikraščiai pradėjo pulti Latviją, jos vyriausybę ir net prezidentą Kviesį. Vilniuje prie latvių konsulato lenkai surengė nedraugingų demonstracijų ir pradėjo mėtyti į langus akmenis. Varšuvos universiteto studentai surengė universiteto kieme susirinkimą „prieš lenkų persekiojimą Latvijoje“. Po keleto smarkių kalbų minia, šaukdama „Šalin Latvija! Lauk latvius! Karas Latvijai!“, nužygiavo prie Latvijos pasiuntinybės rūmų. Tačiau sustiprinti policijos būriai minios neprileido. Lenkų seimas pradėjo svarstyti Latvijos lenkų reikalus. Tuo tarpu Lenkijos pasiuntinys Rygoje darė žygių, kad latvių vyriausybė vėl gražintų Latvijos lenkams visišką laisvę. Tatai buvo aiškus kišimasis į Latvijos vidaus reikalus.

Latviai, matydami lenkų karščiavimąsi, gana ramiai lai-

kėsi ir aiškiai davė lenkams suprasti, kad po tokių išsišokimų jokios kalbos apie draugingus santykius negali būti. Tik, pagaliau, š. m. spalio mėn. 27 d. Latvijos atstovas Varšuvoje įteikė protestą prieš lenkų visuomenės nedraugingus žygius ir tikėjosi, kad Lenkijos vyriausybė pasmerks savo karštuolių žygius. Bet įvyko priešingai. Šis protestas buvo kategoriškai atmestas.

Kas bus toliau, parodys ateitis. Pasak latvių dienraščio „Pedeja Bridi“, dabar Lenkijoje aktualiausias dienos šūkis esąs karas prieš Latviją. Tikriausia ginklo susirėmimo nebus. Bet diplomatinis santykių nutraukimas galimas. Ir latviai visiškai jo nesibaido. Sakytas laikraštis pareiškia: „Jei lenkai nori nutraukti su Latvija diplomatinis santykius, tai Latvija nuo to mažai tenukentės, taip pat, kaip dabar Lietuva lengvai išsiverčia ir be santykių su Lenkija“.

Visa latvių spauda, pasipiktinusi lenkų darbais, gana aštriais žodžiais atremia lenkų priekaištus. Tie latvių veikėjai, kurie buvo lenkų šalininkai, staiga nutilo. Daugiausia rezervuotai laikėsi latvių kariuomenės laikraštis „Latvijas Kareivis“. Dar spalio mėn. 27 d. 242 nr., įdėjęs trumpą oficialų Latvijos vyriausybės pranešimą apie Latvijos ir Lenkijos santykius, deda ir savo prierasą, kur siūlo nepasiduoti išpūdžiams, bet viską apsvarstyti šaltu ir ramiu protu. Jis šaukiasi ir lenkų visuomenės, kad ji nepasiduotų kurstymams ir suprastų, jog geras sugyvenimas yra abiem valstybėm naudingas, ir norėtų matyti, kad šie nesusipratimai buvo atsitiktiniai. Bet jau spalio mėn. 30 d. 245 nr. randame platesnių pranešimų, o antraštė: „Priekaištai mūsų vyriausybei ir spaudai visiškai ne vietoje“ parodo, kad ir šis laikraštis keičia gaires.

O lenkų kariuomenės laikraštis „Żolnierz Polski“ visiškai neseka „L. Kareivio“ pėdomis, bet traukia bendrą sutartinę prieš latvius: 41 nr. štai kokią naujieną randame: „Latvių nedėkingumas. Mūsų kariuomenės eilėse dar yra daug kareivių, kurie 1920 m., kovodami petis į petį su latviais, padėjo jiems kovoti su bolševikais dėl nepriklausomybės. Nepraėjo pora metų, o žemės reforma Latvijoje beveik visiškai sunaikino lenkų nuosavybę senuose lenkų Infliantuose (Latgalėje). Mažesnės klastos sekė viena po kitos. Pagaliau, š. m. spalio mėn. 1 d. latvių vyriausybė administraciniu būdu išleido paliepimą, kuris neribotam laikui sustabdė Latvijos lenkų sąjungą ir visų jos skyrių veikimą. Kadangi spalio mėn. 3 ir 4 d. turėjo įvykti latvių seimo rinkimai, tai lenkų organizacijos veikimo sustabdymas pačiu karščiausiuoju metu yra pernelyg baltais siūlais susiūtas. Paskum švietimo ministerija uždraudė mokyklose dėstyti tikybą lenkų kalba, o policija Daugpily uždarė vienintelį išeinantį Latvijoje lenkišką laikraštį „Dzwon““.

Kai anksčiau mūsų spauda nurodydavo lenkų pinkles ir gobšumą, tai latviai netikėjo. Jiems nevysiškai buvo aiškūs ir suprantami mūsų santykiai su lenkais. Deja, dabar jie paaškęs.

Šauliai stebėtojai.

Sajungoj išleistos šaulių stebėtojų taisyklės. Šauliai stebėtojai, turėdami tam tikrus liudijimus, reikalui esant, turi teisės perspėti ir net suimti netinkamai besielgiančius viešose vietose uniformuotus arba su ženklais šaulius.

Pasveikiho Šarkį.

Šaulių sąjungos vadovybė pasveikino Amerikos lietuvių, garsųjį boksininką, Juozą Šarkį-Žukauską, šiam nugalėjus italą milžiną Carnerą.

Sakynos būrys.

Šakyna mažas šiaurės Lietuvos miestelis. Iš inteligentų čia tėra tik mokytojai, pašto tarnautojai ir pienininkas. Tačiau, kad ir tokiame miestely vis dėlto šaulių būrys veikia gana smarkiai. Būrys yra dabar apie 60 narių. Pažymėtina, kad būrys turi daug senų, apie 50 — 60 metų, žmonių, kurie nori dirbti tėvynėi. Kas mėnuo šaukiami susirinkimai ir atliekami bandomieji šaudymai. Šakynos būrys turi gerų šaulių, kurie iš dešimt metrų gali pataikyti į penkių centų monetą. Tai ilgas mankštintis davė tokius vaisius.

Kas dvi savaites būrys rengia šokių arba viešus vakarus. Vakarai visuomet praeina gražiai ir pavyzdingai.

Neseniai buvo manevrai, kurie gerai pasisekė.

A r a s.

Sudargas.

Jau metai, kai Sudargo kalnuos yra įrengta šaudykla. Šaudoma iš „Montekristo“ sistemos šautuvo. Reikia pabrėžti, kad šaudykla yra įrengta ne dėl pelno, bet idėjiškais sumetimais, nes imamas už šaudymą mokestis vos padengia šaudymo išlaidas. Pageidaujama, kad visur būtų tokios šaudyklos, nes jos pratina, ypač jaunimą, šaudyti.

T u g a n a s M i r z a.

Darsūniškis.

Spalio mėn. 25 d. buvo Darsūniškio šaulių būrio visuotinis susirinkimas. Pranešta apie laimėjimą Haagoj. Po to, pranešta iš metinio būrio valdybos ir vado veikimo. Būrys šiemet geriaus pasirodė valstybinėse ir šaulių šventėse negu kitados. Valdība stengėsi daugiau supažindinti visuomenę su šaulių darbu, Šaulių autoritetas visuomenėje pakilo. Kariškas pasiruošimas buvo gerai vykdomas.

G r i a u s m a s

Iš šaulių gyvenimo Šiauliuose.

Šiaulių rinktinė yra didžiausia Lietuvoje. Į rinktinę įeina keletas šimtų būrių, kuriuose veikimas labai gyvas. Be to, kas rudenį rengiami didesni manevrai. Tačiau šiemet šie manevrai neįvyks, nes rinktinės valdyba nutarė vietoj didelių bendrų manevrų rengti rajoninius mažesnius manevrus-stovyklas. Iš tokių manevrų-stovyklų pažymėtina Šakynos — Žagarės rajono manevrai, Šaukėnų stovykla, Joniškio ir Šiaulių rajonų stovyklos — manevrai. Pasak rinktinės vado, visi manevrai turėjo nemenką pasisekimą. Tas gal buvo dėl to, kad į darbą įtraukti ir būriams vadovauja mokytojai, kurie dažniausiai yra atsargos jaunesnieji leitenantai. Be to, manevrams instruktuoti važinėjo ir 8 pėst. pulko karininkai.

Daugiausia dirba, tur būt, 1-as Šiaulių miesto būrys. Jis turi gerą vadovybę. Visa šio būrio vadovybė yra iš vietos mokytojų, daugumoje atsargos jaunesnieji karininkai.

Bet didžiausiu visos rinktinės darbu yra rinktinės namų statymas. Rinktinė turi (jai davė miesto valdyba) žemės sklypą, ant kurio mano pastatyti savo namus. Namai turėsia būti nemaži ir daug reikalauja lėšų. Todėl manoma surengti viešą rinkliavą.

A r a s.

Mirė nuoširdus lietuvių draugas.

Š. m. spalio 28 d. Helsinky (Suomijoje) mirė didelis lietuvių draugas suomių mokslininkas prof. Niemi.

Dar keletą metų prieš lietuvių spaudos laisvę prof. Niemi pirmą kartą apsilankė Lietuvoje. Ir po to dažnai jis aplankydavo Lietuvą ir tapo jos nuoširdžiu draugu. Jis rinko lietuvių liaudies dainas, jas užrašinėjo, tyrinėjo ir daug suomių kalba veikalų parašė apie lietuvius, jų dainas ir t. t.

Dabar daugelis jo užrašytų mūsų liaudies dainų jau yra užmiršta ir tuo būdu prof. Niemi ne vieną mūsų dainą yra išgelbėjęs iš pražūties.

Įžymūs suomiai patys pasisako, jeigu šiandien suomiai daug ką žino apie Lietuvą, tai čia yra tik prof. Niemi nuopelnas. Jis iš viso yra parašęs apie 70 įvairių veikalų bei studijų ir yra užrašęs apie pusketvirto tūkstančio lietuvių liaudies dainų.

Lietuva taip pat jo nuopelnus atitinkamai įvertino. 1923 m. mūsų universitetas jam suteikė garbės daktaro laipsnį, o vėliau mūsų vyriausybė jį apdovanojo D. L. K. Gedimino ordinu.

Prof. Niemi yra gimęs 1869 m. netoli Abo (Turkų) miesto Suomijoje. Kilęs iš pasiturinčių suomių ūkininkų šeimos.

Prieš mirdamas prašė nusiųsti savo paskutinius sveikinimus Lietuvos Respublikos Prezidentui. Lietuvoje, išgirdus apie jo mirtį, siuntė užuojautos telegramas jo vaikams ir giminei Lietuvos Respublikos Prezidentas, užsienių reikalų ir švietimo ministrai ir kt.

Lapkričio 1 d., prieš vėliavų nuleidimą, Karo muziejaus sodelyje buvo velionies pagerbimo iškilmės. Iš jo gyvenimo ir darbų trumpai papasakojo gen. gyd. Nagevičius ir kun. Sabaliauskas. Muziejaus bokšte plevėsavo iškelta ir suomių vėliava.

Atsargos kariai lietuviai Amerikoje.

Jau anksčiau buvome rašę, kad didžiojo karo metu tarnavę Amerikos Jungt. Valstybių kariuomenėje ir laivyne lietuviai, ir taip pat Lietuvos nepriklausomybės karų dalyviai, dabar gyvenantieji Amerikoje, yra susiorganizavę į tam tikrą organizaciją, vadinamą Lietuvių legionas. Tas legionas artimai bendradarbiauja su tokiais pat Amerikos ukrainiečių legionu.

Lietuvių legionas nutarė įsigyti savo ženklą. Projektas jau priimtas. Ženklas bus Vyčio kryžiaus pavidalo. Ant kryžiaus bus uždėtas Amerikos Jungt. Valstybių karo tarnybos ženklas (penkiakampė žvaigždė su raidėmis U. S. Šios raidės reiškia „Jungtinės Valstybės“). Ant žvaigždės vietoj raidžių „U. S.“ bus „L. L.“ — vadinasi „Lietuvių legionas“. Ženklas bus bronzinis.

Šiomet Brooklyn'o mieste buvo ypatingai paminėta spalio 9 d. — Vilniaus užgrobimas. Aktingai dalyvavo ir lietuvių legionas. Protesto prieš lenkus eisenos ir mitinguose dalyvavo ir ukrainiečiai, gudai ir žydai. Taip pat iš jų tarpo ir kalbėjo. Tvarką palaikė suorganizuota grupė iš 1918 — 1920 m. Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių. Taip pat prie šio darbo prisidėjo ir dabar tarnaujantieji Amerikos kariuomenėje lietuviai kariai (iš 19 pėst. pulko).

Iš ryto buvo pamaldos už žuvusius dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Lapkričio 14 d. lietuvių legionas rengia balių paminėti did. karo paliaubų ir Lietuvos kariuomenės įsikūrimo 13 metų sukaktis. Kviečia paminėjime kalbėti porą Amerikos kariuomenės vyresniųjų karininkų, dalyvavusių didžiajame kare.

Iš Amerikos lietuvių spaudos tenka patirti, kad mišrioji Amerikos ukrainiečių ir lietuvių legionų nuolatinė komisija išleis almanachą, kuriame bus įdėta pora straipsnių apie Lietuvos kariuomenę ir Lietuvos apsigynimą, apie Lietuvos ir Ukrainos karo jėgų bendravimą kovoje su bendru priešų, lietuvių ir ukrainiečių santykius ir t. t.

Vadinasi, nors toli nuo tėvynės gyvena buvę mūsų kariuomenės ir taip pat Amerikos kariuomenės kariai lietuviai, bet siela yra surišti ne tik su savo senąja tėvyne, bet taip pat ir su jos kariuomene. Dauguma jų net nėra matę Lietuvos kariuomenės, tik yra girdėję apie ją.

Visiems karininko Antano Juozapavičiaus Alytaus skyriaus savanoriams kūrėjams.

Kadangi daugumas savanorių yra dar nesumokėję už praėjusius 1929 ir 1930 metus nario mokesčio, todėl skyriaus valdyba ragina neatidėliojant sumokėti, nes kitaip tokius, kaip neužsimokėjusius, teks iš sąjungos išbraukti.

Taip pat jau laikas sumokėti nario mokesčių ir už šiuos, 1931, metus.

Be to, daugelis savanorių nėra dar paaukoję karininko Antano Juozapavičiaus paminklui statyti ir skyriaus vėliavai įsigyti. Todėl, kurie dar visai nieko neaukojo, prašoma kiek galima paaukoti, nes skyriaus vėliava su karininko Antano Juozapavičiaus atvaizdu yra jau padirbta ir š. m. lapkričio mėn. 22 d. bus pašventinta.

Nario mokesčių ir aukas priima kasdien skyriaus išdinininkas J. Ardzijauskas, gyv. Alytuje, Dzūkų miškų urėdijoje, Pontono kareivinių rajone. Pinigus išdinininko vardu galima siųsti ir paštu, tik perlaidos kitoj pusėj reikia pažymėti, kuriam reikalui pinigai yra siunčiami ir jei nario mokesčiai, tai už kuriuos metus.

Savanoriai, kurie yra visai neturtingi ir neišgali sumokėti nario mokesčio, kurį laiką gali būti nuo mokesčio atleidžiami, tik skyriaus valdybai turi paduoti prašymą, kuriame kiti du savanoriai apie jojo neturtingumą turi savo parašais patvirtinti.

Savanoriai, kurie jau turi savanorių kūrėjų medali, bet iš skyriaus dar nėra išgavę nuolatinio nario liudijimo, turi tuojau pranešti skyriaus valdybai laišku arba asmeniškai liudijimo nr. ir datą, kuriuo pasiremiant bus išduotas nuolatinis nario liudijimas. Toksai savanoris kūrėjas bus laikomas jau tikru sąjungos nariu. Nuolatinis nario liudijimas bus išduotas tik tiems savanoriams, kurie bus sumokėję priklausanti nario mokesčių.

Daugumas savanorių, pakeitę savo gyvenamas vietas arba išvykdami į kitus apskričius, nieko apie tai nepraneša skyriaus valdybai. Tad siunčiant tokiems savanoriams pranešimus, pakvietimus ir šiaip raštus, adresatų nesuranda. Tokiais atvejais apsunkina skyriaus valdybą ir paštą bereikalingais susirašinėjimais. Kad ateity to nebūtų, valdyba prašo visų savanorių būtinai jai pranešti savo naujas gyvenimo vietas.

Dabar pranešame visiems skyriaus nariams, kad 1931 m. lapkričio m. 22 d. bus pašventinta mūsų skyriaus vėliava.

Vėliavos pašventinimo iškilnių programa tokia:

1) 1931 m. lapkričio m. 22 d. 8 val. ryto visi savanoriai, pasipuošę pasižymėjimo ženklais, renkasi ir registruojasi Alytuje, Suvalkų pusėj, pas skyriaus sekretorių A. Glušauską I-os nuovados pilicijos viršininko įstaigoje, šalia Alytaus pašto rūmų. Ten pat bus išrinktas iš pasižymėjusių savanorių (Vyčio kryžiaus kavalierejų) vėliauninkas ir du asistentai.

2) 10 val. Alytaus įgulos bažnyčioje pamaldos, vėliavos pašventinimas ir įteikimas skyriui. Vėliau kalbos ir savanorių kūrėjų paradas.

3) Iš ten visi savanoriai kūrėjai, orkestro lydimi, eina prie Laisvės paminklo, kur pagerbia visus žuvusius dėl Lietuvos nepriklausomybės.

4) Toliau eina į kapus pagerbti savo šefą, žuvusį dėl Lietuvos nepriklausomybės, karininką Antaną Juozapavičių ir ant jo kapo uždėda vainiką. Vėliau kalbos.

5) 13 val. Šulmano kino salėj iškilmingas posėdis.

6) 15 val. šaulių salėj bendras visiems savanoriams kūrėjams ir svečiams užkandis. Tuo ir baigiasi iškilnių šventė.

Todėl visi savanoriai kūrėjai į minėtą šventę prašomi būtinai atsilankyti. Taip pat skyriaus valdyba labai pageidauja ir prašo dalyvauti vėliavos pašventinimo iškilnėse ir žuvusiųjų savanorių kūrėjų tėvus, žmonas, vaikus ir brolius bei seseris.

Kadangi skyriaus valdybai bus reikalinga žinoti, koks savanorių kūrėjų skaičius šventėj dalyvaus, todėl prašome nevėliau, kaip ligi š. m. lapkričio m. 15 d. pranešti skyriaus valdybai laišku apie savo sutikimą dalyvauti šioj šventėj.

Užkandžiui iš savanorių kūrėjų mokesčiai bus imamas taip:

1) Iš savanorių kūrėjų — valdininkų nemažiau, kaip 5 lit.
2) Iš savanorių kūrėjų — ūkininkų nemažiau, kaip 1 lit. 50 centų.

3) savanoriai kūrėjai, kurie yra visai neturtingi, nuo mokesčio bus atleidžiami.

Prie progos skyriaus valdyba prašo visų savanorių raginti kitus savo pažįstamus savanorius, kurie nėra dar įstoje mūsų sąjungon, kad jie taip pat būtų mūsų tarpe po garbinga savanorių kūrėjų sąjungos vėliava.

L. K. Kūrėjų Savanorių Sąjungos
Karlininko Antano Juozapavičiaus Alytaus Skyrius.

Mes jauni kareiviai, mes naujokėliai, bim-bam!

1 veiksmo operetė.

Prologas.

Rudenėlis atplasnojo,
Rudenėlis čia;
Žemė greit drebės po kojom —
Juodbėriai riščia.

Daug jaunuolių — naujokėlių
Gimtine paliks
Ir, užtraukę dainuželę,
Linksni, drąsūs vyks.

Visi rengias, visi ruošias,
Prunkštauja žirgai, —
Jau negreit čia valgys košę,
Dalinsis vargais.

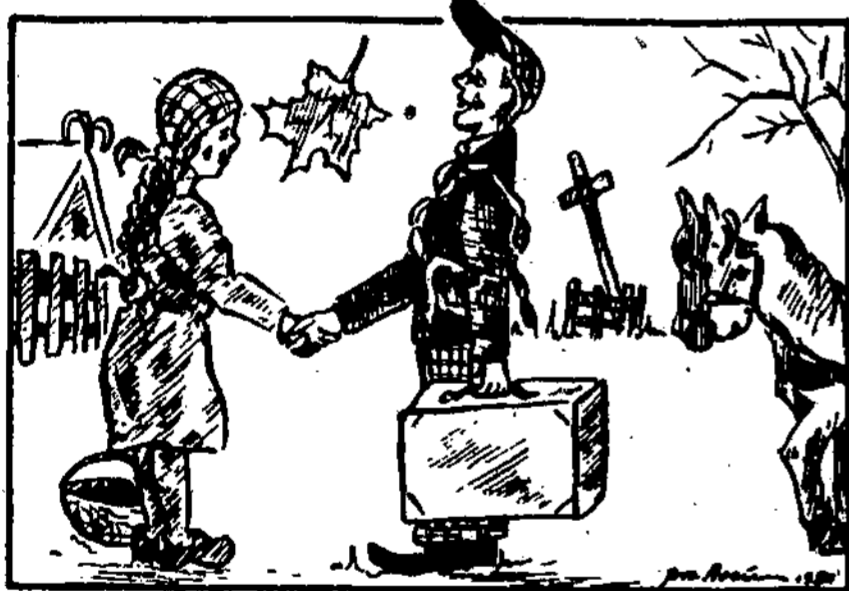
— Likit sveiki, likit sveiki! —
Nuskamba laukais,
— Cha cha cha, nebūk vaikas, —
Ko gi tu raukais?!

Mylimoji meiliai moja,
Laimina mama.
Kur išvyksta, visi žino, —
Linksma ir gana.

Jau išnyko laukai mieli,
Stotis netoli;
— Greit mes būsim kareivėliai, —
Ram-ta-drylia, chi chi chi!

Ūkininkaitis.

Lik sveika, brangi Onute,
Ašarų nebrauk! —
Laistyk sau žaliąsias rūtas
Ir dainelę trauk.

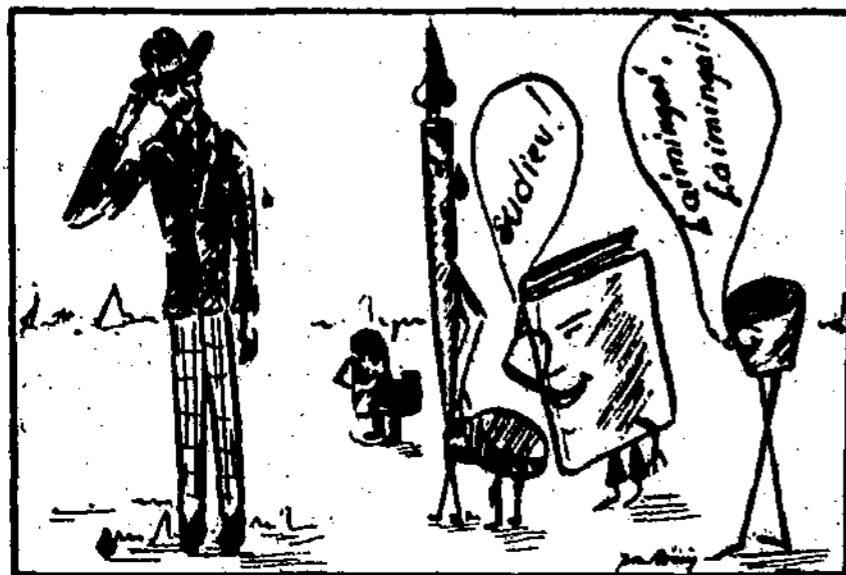

Man kišenėj kepta antis —
Mamos dovana,
Ir dešrelių, tartum pančių,
Turiu kiek gana.

Aš naujokas, kareivėlis,
O lia lylia, o lia-lia!
Patarnausiu tėviškėlei
Ir sugrįšiu pas tave!

Abiturientas.

Sudiev, gimnazijos suolai,
Aš būsiu jau greit kazemate,

Nebus ten dvejukių nei kuolų,
— Kurie mane smaugė tiek metų.
Pažistu aš karišką mokslą, —
Lietuviams jis geras dalykas, —
Juk eisime greitai prie tikslo, —
Kas mūsų — ne lenko plėšiko.
Tad likite sveiki, mes žengiam!
(Plunksnakotis gailiai pravirko,
— Laimingai, drauguži, laimingai, —
Sušuko nuo rašalo „korka“).

Bernas.

Baisiai mėgstu ašen sportą, —
Prie progos jau daugel kartų
Jį man išbandyti teko
Ir, sakau, labai patiko.

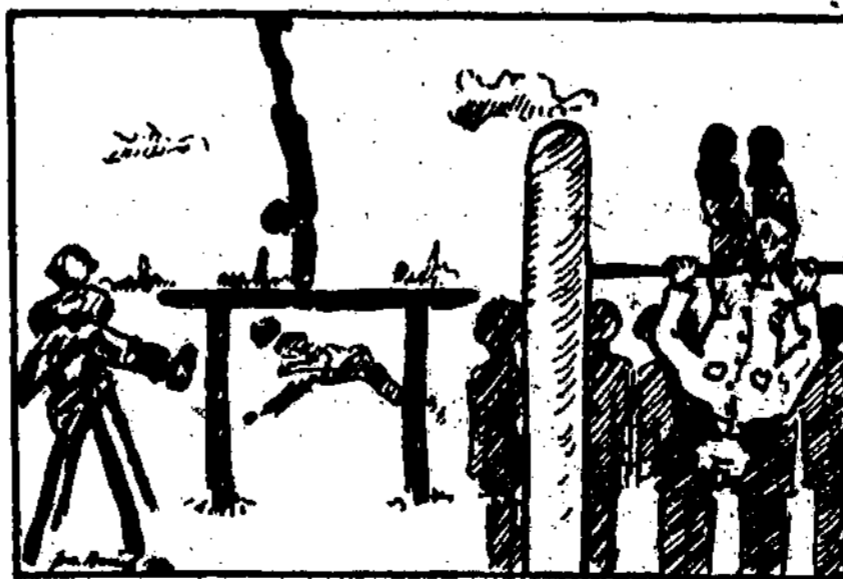

Nes, kai iš svirnelio Stasės
Dėdė su lazda išprašo,
Jeigu nori gyvas būti,
Tenka maut per baisias „kliūtis“.
Todėl noriu aš pakliūti
Į sportuojantį pulkutį, —
Ten pabuvus, kaip matai,
Visos „kliūtys“ — vien niekai.

Valdininkas.

Ligi kaklo įkyrėjo
Raštinės, kontoros, —
Pasiilgau švelnaus vėjo,
Tyro lauko oro.

Greit kariuomenėn pakliūsiu,
Kūną atgaivinsiu,
Paskui sveikas, tartum uosis,
Daug ilgiau gyvensiu.

Ech, kaip linksma rytą kėlus
Bus lauke sportuoti, —
Čia turnikas, ten „kumelė“
Ir žiedai „auksuoti“

Bokso mėgėjas.

Dažnai niežti mano kumštis,
Ypač, kai gerai įkauštu,
Todėl noriu aš, kaip tvirtas,
Kad į boksinius skirtų.

Ir bendrai aš tarti drįstu,
Boksu karas reik pagrįsti, —
Daug mažiau tada kainotų,
O ir vyras retas žūtų.
Imkim, du pulkai iš ryto
Grūmiasi prieš vienas kitą,
Ir kurie kuriuos patiesia,
Aišku, — ateitis tų šviesi.

Lietuviškas lepšis.

Ui, ui, ui, ui — „svieto“ galas,
Aš iš baimės net pabašęs;
Baigias dienos tinginystės,
Jau čia pat baisi tarnystė.

Anksti kelti reikės greitai,
Sunkus darbas, kurs suraito, —
Ui ui, ui, neišturėsiu,
Ar numirsiu, ar padvėsiu.

Rieda ašaros per skruostus, —
Iš tiesų, dalykas riestas;
Ar reiks tapti dezertyru
Ir gyvent su vilku girioj?!

Visi kartu. (Išskyrus lepšį).

Išnyko tolumoje ginti laukai
Ir šlamantios girios,
Kur leidome dienas bekelniai vaikai,
Vaidinome roles didvyrių.

Dabar jau į naują gyvenimo plotmę
Su šypsena lūpose vykstam,
Ten brangią tėvynę mes ginti iš-

moksme,
Kurį mes taip mylim ir mėgstam.
Neveltui praslinks mums pusantri metei-

liai,
Užgrūdinsim jėgas į žygi, —
Ar gulam vėlai, ar anksti kad keliam,
Juk aimanos brolių mus lydi.

Jon. Docius.

Kariuomenės leidiniai.

Mūsų Žinynas, 1931 m. XXI t. 80 nr.

Turinys: 1. Kpt. Albord. Pėstininkų mokymas. 2. Kpt. Soročkinas. Artilerijos parengimas žiemos metu. 3. Kl. P. Žvejų laivelių pavartojimas pėstininkams persikelti per upę. 4. Pulk. ltn. Katinskas. Kelios pastabos dėl karininkų taupomųjų skolinamųjų kasų. 5. Mjr. Ružancovas. Centrinė kariuomenės biblioteka 1930 m. 6. Mjr. Bukevičius. Karo invalidams šelpti komiteto dešimties metų veikimo apžvalga. 7. Kitų valstybių kariuomenės. 8. Kritika ir bibliografija.

Kardas. „Mūsų Žinyno“ priedas 11 nr.

Nauji leidiniai.

Du garsingieji žemaičiai. A. Merkelis. „Pažangos“ b-vės leidinys. 64 pusl. Kaina 30 cent.

„Pažangos“ b-vė, vadinamu „Ūkininko Skaitymai“ skyriumi yra išleidusi jau 14 knygučių. Šios knygučių stropiai parinktos turinio atžvilgiu, lengva gerai suprantama kalba raštos ir pigios. Todėl jos plačiai žinomos ir skaitomos.

Kalbamoj knygelėj įdėta dviejų didžiųjų mūsų rašytojų — Simano Daukanto ir Motiejaus Valančiaus gyvenimo ir darbų aprašymas su jų raštų pavyzdžiais ir atvaizdais.

Iš S. Daukanto raštų įdėta: 1. Senovės kalnėnų ir žemaičių girios. 2. Senovės lietuvių žirgas. 3. Žemaičių valgis.

Iš M. Valančiaus įdėta: 1. Lokininkai ir 2. Čigonai.

Biržų gimnazija. 1931 m. Biržai. 104 pusl. Kaina nepažymėta.

Leidinyje įdomus ir vertingas. Knyga gražiai išleista, daug iliustracijų. Ji skiriama dviem svarbiems įvykiams paminėti, būtent, didingo paminklo žuvusiems dėl tėvynės nepriklausomybės atidarymas ir naujų gimnazijos rūmų pašventinimas. Ta proga stengiamasi ypač pabrėžti data — 1931.IX.13.

Turinys patraukia savęs tiek Biržų aukšt. mokyklos istorija, pradedant nuo XVI amž., tiek vėlesniųjų laikų aprašymu, tiek dabartinės gimnazijos užuomazga ir išsiskleidimu.

Randame ir buvusių gimnazijos auklėtinių atsiminimų, tarp jų dviejų jaun. leitenantų: Bliudniko ir J. Matulio.

Leidinyje bus įdomus išgyti ne tik tos gimnazijos buvusiems mokytojams bei auklėtiniams, bet ir kitiems.

Policija, 21 nr.

Šis „Policijos“ nr. žymiai padidintas ir gausiai iliustruotas. Visas jis skiriamas kriminalinės policijos 13 metų darbo ir gyvenimo sukakčiai paminėti. Todėl pats turinys specifiskas (ypatingas) ir tikrai įdomus kaip atskiras leidinys, kaip tam tikra medžiaga bei informacija.

Spalio 27 d. kriminalinė policija, švėsdama pirmą kartą savo šventę, ryžosi išeiti viešumon ir plačiau pasisakyti visuomenei, kas ji tokia, kokie jos uždaviniai, tikslas, kaip ji atsirado ir ką nuveikė. Šiame „Policijos“ nr. ir randame daug medžiagos, kuria maždaug atsakoma į kalbamuosius klausimus.

L. Belmontas. Habsburgų tragedija. Dvi dalys — I (161 pusl.). Kaina 2 lit. 50 cent., II (222 pusl.), kaina 3 lit. Išvertė Juozas Sužiedėlis, išleido „Dirvos“ b-vė, 1931 m.

Ši knyga tai gražus Austrijos Vengrijos imperatoriaus Prano Juozo sūnaus Rudolfo meilės ir jo mirties aprašymas. Gabaus beletristo plunksna ir fantazija išpuoštas sosto paveldėtojo gyvenimas ir jo kova dėl meilės ir pareigų monarchijai. Apysakos suglaustas turinys yra toks: Austrijos Vengrijos sosto paveldėtojas Rudolfas, vedęs Belgų karaliaus dukterį, neranda su ja šeimyninės laimės. Gyvena platų kunigaikštiską gyvenimą, visokių pramogų ir linksmybių pilną. Kartą Rudolfui netikėtai tenka parvažiuoti į savo pilį su jauna moterimi. Gyvendamas pily su ta moterimi, Rudolfas išsimyli. Prasideda slapti pasimatymai, kurie sukelia daug ir labai negražių gaudų žmonėse. Toji moteris, baronaitė Vesteraitė, lieka nėščia. Rud. tėvas, imperatorius, sūnui pasiūlo dvi sąlygas — mesti mylėjus Vesteraitę ir likti sosto paveldėtoju, arba išsižadėti savo vardo ir visai palikti Austrijos Vengrijos valstybę ir apsigyventi kur nors Meksikoje kaipo privačiam žmogui.

Rudolfas nusileidžia imperatoriui ir vėl Habsburgų rūmuose atgyja džiaugsmas ir laimė.

Labai tuo sujaudinta Vesteraitė nutaria nusizudyti. Paskutinį vakarą abudu dar atvažiuoja į Rudolfo pilį atsisveikinti. Pily Rudolfą užpuola Vesteraitės dėdė, kurį Rudolfas sunkiai sužeidžia. Atvyksta du Rud. draugai ir prasideda linksmas pašnekesys ir girtavimas, kurio metu ir Vesteraitė verčiama būti linksma. Kad gimšiančiam savo kūdikiui duotų pavardę, Rudolfo prašomas, grafas Hojus sutinka Vesteraitę vesti.

Bet Vesteraitė, pasilikusi dar vieną naktį pily, nusinuodija. Rudolfas, radęs šalia savęs nebegyvą savo mylimąją, taip pat nusizudo, norėdamas savo krauju nuplauti gėdą, kad dar didesnę gėdą nesuterštų giminės vardo.

I. J. Sidas. Corneille. Išvertė Vikt. Kamantauskas. „Dirvos“ b-vės leidinys. Kaunas, 1931 m. Kaina — 1,50 lit.

Mokykla ir gyvenimas, 7 — 8 nr.

Misijos, 11 nr.

Naujoji Vaidilutė, 10 nr.

Sėjos baras, 4 nr.

Židinys, 10 nr.

Mūsų girios, 5 nr. Miškininkystės žurnalas.

Kultūra, 10 nr.

Vairas, 11 nr.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 44 nr. 880 pusl., kur rašoma apie Čekoslovakijos krašto apsaugą, 13 eil. iš viršaus (kairėj) išibrovė žymi klaida. Vietoj Čekoslovakijos karo tarnyba dalyse trunka 18 mėnesių, turi būti 14 mėnesių.

Be to, to pat numerio 881 pusl., rašiny „Nauja karo mokyklos laida“, 26 eil. iš viršaus (kairėj) išibrovė klaida. Sovietų karo atstovo pavardė, vietoj atspausdinto Renekin, turi būti Reutsky.

Redakcijos atsakymai.

J. V-kui. Galvosūkio 42 nr. sprendimo Tamstai neįskaitėme, nes buvo neteisingas.

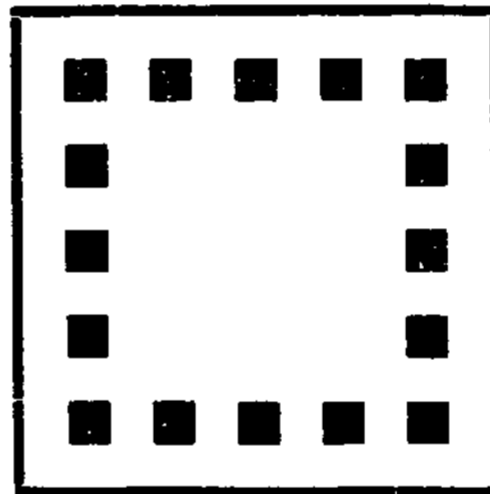
J. Sakalauskui. Tamstai galvosūkio 42 nr. sprendimą įskaitėme.

J. Šublanskiui. Tamstai reikės tarnauti kariuomenėj. Dėl tokių priežasčių nepaleidžiama.

Z. Balčiūnui. Kadangi neparaišai visų seserų amžiaus metų ir ar turi daugiau brolių, todėl į klausimą atsakyti negalime.

Eil. V. Kušliui. Kaip tik įstatymai ir numato tarnauti 18 mėnesių. Tamstos anksčiau nepaleis.

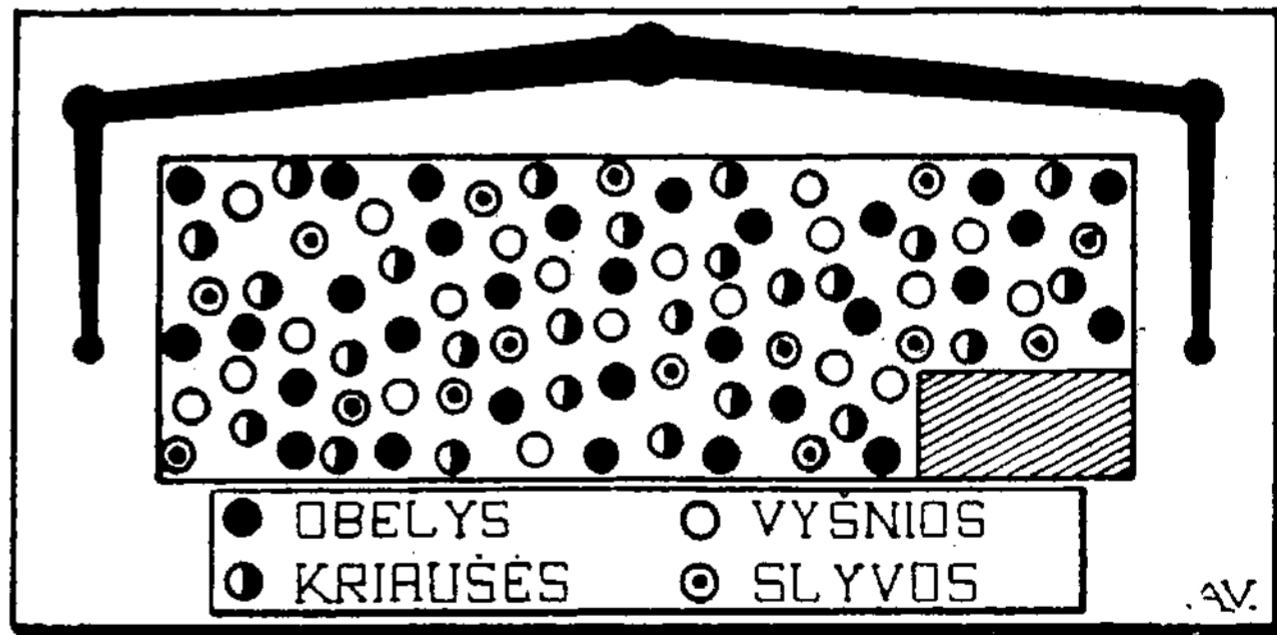
Ėja. Kadangi tas reikalas kol kas dar svarstomas, tai kaip jis bus galutinai išspręstas, tuo tarpu negalima žinoti. Kaip bus baigtas, tai apie tai praneš.

Galvosūkio 43 nr. sprendimas.

Gerai išsprėdė šie asmens: 1) J. Sakalauskas (Drsn.); 2) A. Kotleris (3 p. div.); 3) j. p. J. Buloras (ŠRŠT „Ged.“); 4) L. Briedis (VŠ); 5) A. Binkis (Tršk.); 6) B. Medelis (Kd.); 7) j. p. J. Velykis (AR); 8) J. Vilčinskis (V); 9) D. Petrauskas (Bk); 10) St. Jazgvičius (Šln.).

Galvosūkis 44 nr.

(Vertinamas 2 taškais).

Vienas savanoris, parceliuojant artimą dvarą, gavo iš vyriausybės žemės sklypą su nameliu ir sodu. Sodą sudarė 90 vaismedžių: obelių buvo 30, kriaušių — 25, vyšnių — 20 ir slyvų — 15 (žiūrėk brėžinį). Savanoris žinojo, neįstengsias gerai sutvarkyti tokį didelį sodą, todėl sumanė jį padalyti į penkis sklypus, iš kurių vieną, esantį arčiausiai namuko, nusprendė sau pasilikti, o kitus keturis išnuomoti. Tam reikalui jis paskelbė savo sumanymą viešai. Netrukus atsirado daug norinčiųjų nuomoti jo sodo sklypus. Jiems susirinkus, savanoris paskelbė naują savo sumanymą: „Ponai, — tarė jis, — aš sutinku išnuomoti savo sodo 4/5, bet prašau man patiekti tokį parceliavimo planą, kad kiekvienam iš tų penkių sklypų tektų po lygiai vaismedžių: po 6 obelis, po 5 kriaušes, po 4 vyšnias ir po 3 slyvas. Be to, planas turi būti išdirbtas keturkampiais. Tas, kuris įvykdys mano norą, gaus vieną sodo sklypą nuomai be mokesčio“. Visi greit suskato dirbti projektus, nes kiekvienas troško be mokesčio gauti sklypą nuomai. Bet visus savo sumanymus pralenkė vienas atsargos karys, patiekdamas greičiausiai savanoriui pageidaujama planą. Pasistenkite sužinoti, kaip jis padarė pageidaujama planą.

P. S i r g e d a s.

Tamsta už penkis litus daug ką iškombinuoji . . .

Bet iki šio laiko pats tikrai dar nežinojai, kad nusipirkus už 5 litus Lietuvos aero klubo prijauniančių narių loterijos bilietą — štai kas gali atsitikti: išlošęs skridimą, faktas, gauni vieną kitą dieną ar savaitę atostogų ir ją, kaip profesorius, praleidi, sakysim, dirdamasis iš padebesių po visą Europą ar bent po mūsų gražutę Lietuvą. Na, o jei skristi nenori — tai, laimei šyptelėjus, dešimts tūkstantinių įsidėti į savo kišenių, aišku, taip pat, būtų ne pro šalį... O trečia — juk pats gerai žinai, kad toki dalykai šiais laikais ne bile kam pasitaiko. Tad nedelsk! Bandyk ir Tamsta savo laimę. Įsigyk bilietą ir tvirtai tikėk, kad Tamstos bilietas, ką gali laimėti:

- 1 sportinį lėktuvą arba 10.000 litų.
- 1 oro kelionę aplink Europą arba 5.000 litų.
- 1 oro kelionę, kur tik Tamsta norėtų, iki 4000 klm. arba 2.000 lt.
- 2 oro keliones, taip pat Tamstos nurodyta kryptimi, iki 2000 klm. arba po 1.000 litų.
- 5 oro keliones iki 1000 klm. (šia proga jau galėtum ir pas mamą nukristi...) arba po 500 litų kišeniun.
- 150 skridimų Lietuvoje po pusę ir po valandą arba po 50 ir po 100 lt. pinigėn.

Dalyvaukit šioj oro keleivių minioj! Čia turi progos patirti gražiausius ir ne visiems prieinamus įspūdžius! Nesigailėsi skridęs. Bilietų galima gauti Lietuvos aero klube, šaulių sąjungoje ir visose pašto įstaigose bei agentūrose.

Cenzo pavojus pašalintas!

Kaune įsteigta „Kalbanaeum“ B-vė, kurios tikslas padėti įsigyti cenzą būnant namie arba tarnyboje. Pamokos dėstomos už akių raštu, laiškais. Jokių vadovėlių nebereikia. Užsirašyti galima visuomet. Pamokas dėsto šie mokytojai: M. Spetylienė, J. Talmantas, Vyta. Bičiūnas, V. Kamantauskas, D-ras A. Scholz'as, P. Šliažas, D-ras Pakuckas, Agr. J. Valatka, J. Norkus, T. Stonis, J. Vosylius, D-ras Jasaitis, P. Repšys, Dipl. kom. A. Varnas, Dipl. kom. H. Trapika, Kun. J. Remeikis, Agr. V. Kateiva ir kiti.

Neturtingiems teikiami žymūs palengvinimai. Kreiptis: Kaunas, „Kalbanaeum“ B-vė, už akių dėstymo Institutas, Janonio g-vė Nr. 35. Telef. 21-18. Egzaminai Kaune baigusiems 4, 6 ir 8 klases.

Didžiausias knygų centras Lietuvoje yra

„Spaudos Fondo“ knygynas

Prasidėjus dideliame mokslo darbu provincijos mokyklose, turime garbės siūlyti Gerb. amiems Mokytojams ir knygynams daugiausia vartojamus vadovėlius.

Šit jie:

1. Visi „Sakalėliai“ — I, II, III, IV dal.
2. Visi „V. Darbymečiai“ seno ir prityrusio pedagogo J. Murkos.
3. Visi „Spindulėliai“, prityrusio pedagogo Trinkūno.
4. Trijų žymių pedagogų — Kupčiūno, Trinkūno ir Kalninio uždavinynai. Visos keturios dal. — I, II, III, IV d.

„Spaudos Fondo“ galima gauti ir visi kiti pradžios mokykloms vadovėliai greit ir geriausiomis sąlygomis. Be to, galima gauti visokių mokslo priemonių, rašomosios medžiagos. Norint įsigyti knygų ir visokių mokslo priemonių, reikia visada kreiptis žodžiu, laišku ar telefonu į

„Spaudos Fondo“ Kaunas, Laisvės al. 62. Tel. 12-12. Visus užsakymus atliekame greit.

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigus
ŪKIO BANKE
Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nuošimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste.

Saugi vieta indėliams. Tautpymo dėžutės. Visos bankinės operac.
LIETUVOS KOPERACIJOS BANKAS
Kaunas, Laisvės alėja 62. (Savi namai). Tel. 104, 746, 922

Naujoji Loterija JAU PRASIDEDA

Bilietai jau parduodami

Kas nori dalyvauti

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus XX LOTERIJOJE

tepasiskubina įsigyti bilietų!

Esu parašęs dūdų ir džaz-band'o orkestrams du lietuviškus valsus:
„Pavergtas Vilnius“ ir „Birutės sapnas“.

Tie patys valsai išeis iš spaudos greitu laiku — ir fortepijono partijai. —
Juos galima gauti pas autorių **J. Augustinavičių**, 4 artil. pulko kapelmeisterį, Vilkaviškis.

RADIO.

Nepirkite radio aparato, neįsitikinę apie jo konstrukcijos gerumą. Tas žinias teikia ir plačiai supažindina su įvairių firmų aparatais V. D. Un-to Studentų Technikų D-jos

STD Radio Sekcija, Kaunas, Laisvės alėja 19 nr.

Pelninga ir naudinga kiekvienam žinoti, kad

Kaunas, Gedimino g-vė 14

KNYGYNAS „SAULĖ“

perka ir parduoda įvairias įvairiomis kalbomis knygas ir žurnalus. Taipogi galima gauti visas naujienas.

Užsisakykite 1932 metams „Kari“.